

ZBIERKA

**STANOVÍSK NAJVYŠŠIEHO SÚDU
A ROZHODNUTÍ SÚDOV
SLOVENSKEJ REPUBLIKY**

OBSAH

Rozhodnutia a stanoviská vo veciach trestných

- 1. Zmysel a dôsledky rozhodnutia najvyššieho súdu podľa § 44 ods. 3 Trestného poriadku - I.** Zmyslom § 44 ods. 3 Trestného poriadku v znení novely vykonanej zákonom č. 403/2004 Z. z. je umožniť orgánom činným v trestnom konaní sústrediť sa v trestnom stíhaní na účel trestného konania v tom, aby trestné činy boli náležitým zistené a ich páchatelia podľa zákona spravodlivo potrestaní tak, ako tento účel vyplýva z § 1 ods. 1 Trestného poriadku.

II. Rozhodnutie najvyššieho súdu podľa § 44 ods. 3 Trestného poriadku o nepripustení účasti poškodených v trestnom konaní mení postavenie poškodených v zmysle § 43 ods. 1 veta prvá Trestného poriadku tak, že títo poškodení už nemôžu v priebehu trestného konania vykonávať práva poškodených uvedené v § 43 ods. 1 a 2 Trestného poriadku, s výnimkou práva vyjadriť sa, či súhlasia s trestným stíhaním podľa § 163a ods. 1 Trestného poriadku, resp. práva vziať takýto súhlas späť (§ 163a ods. 3 Trestného poriadku).

III. Povinnosť generálneho prokurátora v zmysle § 44 ods. 3 posledná veta Trestného poriadku zabezpečiť, aby také uznesenie bolo vhodným spôsobom zverejnené má právny význam, lebo odo dňa jeho zverejnenia plynú premlčacie lehoty ohľadom uplatnených nárokov poškodených na náhradu škody v občianskoprávnom konaní.....

- 2. Posudzovanie pojmových znakov trestného činu krádeže podľa § 247 ods. 1 Trestného zákona v prípade spolužitia obvineného s poškodenou, ktorí nie sú manželmi - I.** Pokiaľ v prípade spolužitia obvineného s poškodenou, ktorí nie sú manželmi, vo vzťahu k spoločným veciam nadobudnutým počas tohto spolužitia neexistuje rozhodnutie občianskoprávného súdu o zrušení a vyporiadaní podielového spoluvlastníctva v zmysle § 137 ods. 1 Občianskeho zákonníka, je povinnosťou orgánu činného v trestnom konaní na základe zistenia skutkového stavu potrebného na rozhodnutie (§ 2 ods. 5 Trestného poriadku) vyriešiť uvedenú otázku ako predbežnú v zmysle § 9 ods. 1 Trestného poriadku. Posúdenie otázky vlastníctva k veciam, ktoré sú predmetom trestného skutku, je základným predpokladom na rozhodnutie o tom, či bol naplnený pojmový znak trestného činu krádeže podľa § 247 ods. 1 Trestného zákona, pokiaľ ide o právnu skutočnosť, či išlo o „ cudziu vec“.

II. V prípade spolužitia obvineného s poškodenou, ktorí nie sú manželmi, môže vo vzťahu k spoločným veciam nadobudnutým počas tohto spolužitia vzniknúť len podielové spoluvlastníctvo v zmysle § 137 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Ak nie je právnym predpisom ustanovené inak alebo obvineným a poškodenou dohodnuté inak, sú podiely oboch spoluvlastníkov rovnaké (§ 137 ods. 2 Občianskeho zákonníka).

III. Ak došlo k zrušeniu a k vyporiadaniu spoluvlastníctva k veciam, ktoré sú v podielovom spoluvlastníctve obvineného a poškodenej, ktorí nie sú manželmi, občianskoprávnym súdom (§ 142 Občianskeho zákonníka) a tieto veci sú predmetom trestného skutku, sú orgány činné v trestnom konaní takým rozhodnutím v zmysle § 9 ods. 1 Trestného poriadku viazané, lebo zistenie otázky vlastníctva k veci nie je posúdením viny obvineného.....11

3. Procesný postup súdu v prípade zániku trestnosti činu v dôsledku jeho vypustenia z Trestného zákona - I. Ak po nariadení hlavného pojednávania zanikla trestnosť činu, pre ktorý bola obžaloba podaná, v dôsledku jeho vypustenia z Trestného zákona, je súd povinný o obžalobe ďalej konať na hlavnom pojednávaní a skúmať, či skutok uvedený v obžalobe nenapĺňa znaky inej skutkovej podstaty trestného činu alebo priestupku, iného správneho deliktu, disciplinárneho previnenia alebo kárneho previnenia, lebo súd nie je viazaný právnym posúdením skutku uvedeného v obžalobe (§ 220 ods. 3 Trestného poriadku).

II. Ustanovenia XIII. hlavy Trestného poriadku neumožňujú súdu v takom prípade rozhodnúť o zastavení trestného stíhania podľa § 172 ods. 1 Trestného poriadku, lebo tento postup je vyhradený len na rozhodnutie súdu pred nariadením hlavného pojednávania.....16

Rozhodnutia a stanoviská vo veciach občianskoprávných, obchodných a správnych

4. **Pracovný úraz** — strata možnosti poškodeného zamestnanca zamestnať sa v inom zamestnaní, zodpovedajúcom jeho pracovným úrazom zníženej pracovnej schopnosti, len pre nedostatok pracovných miest na trhu práce, nie je v príčinnej súvislosti s pracovným úrazom.

Zníženie príjmu poškodeného zamestnanca v dôsledku nezamestnanosti nemožno odškodniť v rámci náhrady straty na zárobku.....23

5. **Odvolanie** - odvolanie podané telefaxom, ktoré bolo do troch dní doplnené predložením originálu, má účinky riadne a včas podaného odvolania.
Účastníkovi by odmietnutím takto podaného odvolania bola odňatá možnosť konať pred súdom [§ 237 písm. f) O. s. p.].....29
6. **Plynutie lehoty** - plynutie lehoty na podanie námietok v exekučnom konaní sa posudzuje podľa ustanovenia § 57 Občianskeho súdneho poriadku.....32
7. **Poistné na zdravotné poistenie a penále za jeho nezaplatenie** - poisťné na zdravotné poistenie a penále za jeho oneskorené zaplatenie nemožno použiť na úhradu dlhov tretích osôb v oblasti oráva súkromného.
Námietka, že povinnosť zaplatiť poisťné na zdravotné poistenie a penále za jeho oneskorené zaplatenie zanikla zaplatením dlhu zo súkromnoprávneho vzťahu, je bezvýznamná.....35
8. **Poistné na zdravotné poistenie** - I. Pohľadávky z práva verejného a pohľadávky z práva súkromného nie sú pohľadávkami rovnakého druhu, a preto ich vzájomné započítanie alebo postúpenie na úhradu pohľadávok tretích osôb na uspokojenie dlhov z práva súkromného neprichádza do úvahy.
II. Nedoplatok na poisťnom na zdravotné poistenie je dlhom z práva verejného, pri ktorom poisťovňa vykonáva určitý rozsah správy vecí verejných na základe zákonného zmocnenia. Pri vymáhaní nedoplatkov na poisťnom a poplatku z omeškania za jeho nezaplatenie nie je s platiteľom poisťného v súkromnoprávnom (obchodnom alebo občianskoprávnom) vzťahu. Na započítanie pohľadávok proti nedoplatku na poisťnom možno použiť ustanovenia Občianskeho zákonníka alebo Obchodného zákonníka len vtedy, ak sa započítanie uskutočňuje medzi poisťovňou a prislúchajúcimi subjektmi verejného práva (napr. zariadeniami, poskytujúcimi zdravotnícke služby) vtedy, ak sú predmetom započítania vzájomné pohľadávky verejnoprávneho charakteru.....40
9. **Posudok o zdravotnom stave** - posudok posudkovej komisie sociálneho zabezpečenia má v konaní o priznanie alebo odňatie dávky, podmienenej dlhodobo nepriaznivým zdravotným stavom rovnakú právnu hodnotu, ako znalecký posudok vypracovaný súdnym znalcom. Žiadnym z týchto dôkazných prostriedkov nie je súd viazaný a posudzuje ich podľa svojej úvahy jednotlivo, ale tiež v ich vzájomnej súvislosti s ostatnými dôkazmi.....47
10. **Ťažké zdravotné postihnutie** - rozhodnutie o zamietnutí žia-

dosti o vydanie preukazu občana s ťažkým zdravotným postihnutím bez sprievodcu nemožno vylúčiť zo súdneho prieskumu, lebo nie je rozhodnutím, ktorého vydanie závisí výlučne na posúdení zdravotného stavu.....	52
---	----

Rozhodnutia a stanoviská vo veciach trestných

1.

ROZHODNUTIE

I. Zmyslom § 44 ods. 3 Trestného poriadku v znení novely vykonanej zákonom č. 403/2004 Z. z. je umožniť orgánom činným v trestnom konaní sústrediť sa v trestnom stíhaní na účel trestného konania v tom, aby trestné činy boli náležité zistené a ich páchatelia podľa zákona spravodlivo potrestaní tak, ako tento účel vyplýva z § 1 ods. 1 Trestného poriadku.

II. Rozhodnutie najvyššieho súdu podľa § 44 ods. 3 Trestného poriadku o nepripustení účasti poškodených v trestnom konaní mení postavenie poškodených v zmysle § 43 ods. 1 veta prvá Trestného poriadku tak, že títo poškodení už nemôžu v priebehu trestného konania vykonávať práva poškodených uvedené v § 43 ods. 1 a 2 Trestného poriadku s výnimkou práva vyjadriť sa, či súhlasia s trestným stíhaním podľa § 163a ods. 1 Trestného poriadku, resp. práva vziať takýto súhlas späť (§ 163a ods. 3 Trestného poriadku).

III. Povinnosť generálneho prokurátora v zmysle § 44 ods. 3 posledná veta Trestného poriadku zabezpečiť, aby také uznesenie bolo vhodným spôsobom zverejnené, má právny význam, lebo odo dňa jeho zverejnenia plynú premlčacie lehoty ohľadom uplatnených nárokov poškodených na náhradu škody v občianskoprávnom konaní.

(Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 20. decembra 2004, sp. zn. 6 Ndt 6/2004)

Najvyšší súd Slovenskej republiky, v trestnej veci proti obvinenému V. F. a spol. na základe návrhu generálneho prokurátora Slovenskej republiky z 18. novembra 2004 na rozhodnutie o nepripustení účasti poškodených v trestnom konaní, rozhodol podľa § 44 ods. 3 Trestného poriadku v znení zákona č. 403/2004 Z. z., že sa v trestnom konaní nepripúšťa účasť poškodených.

Z o d ô v o d n e n i a :

Uznesením vyšetrovateľa Krajského úradu vyšetrovania PZ v Košiciach zo 4. februára 2002, sp. zn. KUV-15/OVEK-2002 a následne uznesením vy-

šetrovateľa Ministerstva vnútra Slovenskej republiky, Sekcie vyšetrovania a kriminalisticko-expertíznych činností PZ, Úradu vyšetrovania PZ, Odboru obzvlášť závažnej trestnej činnosti v Bratislave, z 28. februára 2002, sp. zn. VKE-7/OVOZTČ-BA-2002, bolo podľa § 160 ods. 1 Trestného poriadku začaté trestné stíhanie a súčasne podľa § 163 ods. 1 Trestného poriadku vznesené obvinenie V. F., F. M. a Ing. M. Š., pre pokračovací trestný čin podvodu podľa § 250 ods. 1, 5 Trestného zákona v jednočinnom súbehu s trestným činom porušovania záväzných pravidiel hospodárskeho styku podľa § 127 ods. 1 Trestného zákona a neoprávneného podnikania podľa § 118 ods. 1, 3 Trestného zákona, formou spolupáchateľstva podľa § 9 ods. 2 Trestného zákona, ktorých sa mali dopustiť tak, že

V. F. od 15. augusta 1997 ako predseda predstavenstva H. S., a. s. K., a od 6. novembra 1997 ako konateľ B. I., spol. s r. o. K.; F. M. od 18. augusta 1997 ako podpredseda predstavenstva H. S. a od 17. februára 1997 ako konateľ B. a Ing. M. Š. od 23. júna 2000 ako člen predstavenstva H. S. a od 24. júla 2000 ako konateľ B., v období od roku 1997 do 4. februára 2002 po predchádzajúcej príprave a vzájomnej dohode, aj za súčinnosti ďalších, doposiaľ nestotožnených osôb, organizovaným spôsobom, v rozpore s ustanovením § 44 ods. 1, ods. 2 písm. a), § 45 ods. 1 zákona č. 513/1991 Zb. Obchodného zákonníka, v rozpore s dobrými mravmi hospodárskej súťaže, klamlivou reklamou šírili tlačou, televíziou, rozhlasom a inými oznamovacími prostriedkami údaje o ponúkaných produktoch, najmä vysokých úrokoch a podieloch na zisku, ktoré vyvolali klamlivú predstavu a zaistili ich spoločnostiam v hospodárskej súťaži prospech na úkor iných súťažiteľov a vkladateľov, vykonávali vo veľkom rozsahu na škodu svojich klientov bankovú činnosť bez povolenia Národnej banky Slovenska a v rozpore s ustanovením § 1 ods. 1 písm. a) zákona č. 21/1992 Zb. o bankách, aj v rozpore so svojím živnostenským oprávnením a rozsahom podnikania zapísaných v obchodnom registri, prijímali od občanov vklady uzatváraním fingovaných zmlúv o pôžičkách a zmlúv o tichom spoločenstve, pričom svojim klientom sľubovali nereálne zhodnotenie ich vkladov až do výšky 58 %, hoci vedeli, že vzhľadom na charakter a spôsob svojich podnikateľských aktivít, vykazovaných hospodárskych výsledkov, sľubované zhodnotenie nebudú môcť splniť a prijaté vklady v prevažnej miere použili na vyplácanie splatných listín a úrokov, resp. podielov na zisku a takýmto spôsobom v období od roku 1997 do 4. februára 2002 tým, že prostredníctvom svojich zamestnancov na pobočkách B. po celom území Slovenskej republiky uzatvorili najmenej so 122 072 klientmi B. 69 358 zmlúv o tichom spoločenstve a 111 259 zmlúv o pôžičke, spôsobili škodu prijatou a nevyplatenou istinou najmenej vo výške 12 210 504 990,- Sk a najmenej so 47 446 klientmi spoločnosti HS

64 269 zmlúv, spôsobili škodu priplatenou istinou najmenej vo výške 4 543 061 809,- Sk.

Generálny prokurátor Slovenskej republiky v trestnej veci obvinených V. F., F. M. a Ing. M. S., podal Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky dňa 18. novembra 2004 návrh na rozhodnutie o nepripustení účasti poškodených v trestnom konaní. Svoj návrh odôvodnil tým, že v celej trestnej veci vystupuje 170 650 poškodených fyzických i právnických osôb (ktorých úplný zoznam obsahuje CD nosič pripojený k návrhu). S ohľadom na veľký počet obvinených v uvedenej veci, ako aj na to, že jednotlivým výkonom ich práv by mohol byť závažným spôsobom ohrozený účel a rýchly priebeh trestného stíhania, navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky podľa § 44 ods. 3 Trestného poriadku rozhodol o nepripustení účasti poškodených v trestnom konaní.

Najvyšší súd Slovenskej republiky preskúmal podaný návrh z hľadísk uvedených v ustanovení § 44 ods. 3 Trestného poriadku v znení novely vykonanej zákonom č. 403/2004 Z. z. na podklade predloženého spisového materiálu (63 spisových zväzkov, vrátane nosiča CD ROM s úplným zoznamom 170 650 poškodených) a dospel k záveru, že návrh generálneho prokurátora je dôvodný,

Z vyššie uvedených podkladov nesporne vyplýva, že trestnou činnosťou malo byť poškodených 170 650 poškodených, a to fyzických i právnických osôb na území Slovenskej republiky i v zahraničí. Doteraz bolo vypočítaných 95 % poškodených, pri zachovaní ich práv procesných strán v zmysle § 12 ods. 6, § 43 a nasl. Trestného poriadku.

Z oznámenia Krajského prokurátora v Košiciach z 1. marca 2004, sp. zn. Kv 14/02, vyplýva, že všetkým poškodeným klientom spoločnosti B. L, spol. s r. o. K. a H. S., a. s. K., boli jeho opatrením z 27. februára 2004, podľa § 44 ods. 4 Trestného poriadku (pred novelou), ustanovení šiesti spoloční zástupcovia poškodených.

Prípravné konanie doteraz nebolo skončené a konkrétny stav dokazovania v súčasnom štádiu trestného stíhania preukazuje, že treba vykonať - zadovážiť dôkazné prostriedky formou dožiadaní o právnu pomoc z viacerých krajín, najmä USA, Spojených arabských emirátov a Luxemburska. Následne bude treba znovu vypočítať obvinených i svedkov k výsledkom uvedených dožiadaní.

Podľa § 44 ods. 3 Trestného poriadku v znení novely vykonanej zákonom č. 403/2004 Z. z., ak je v tej istej veci veľký počet poškodených, spravidla prevyšujúci 100, a jednotlivým výkonom ich práv by mohol byť závažným

spôsobom ohrozený účel a rýchly priebeh trestného stíhania, rozhodne v prípravnom konaní na návrh prokurátora o účasti poškodených v trestnom konaní Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením, ktoré sa doručí navrhovateľovi. Ak návrh nebol zamietnutý, generálny prokurátor zabezpečí, aby bolo uznesenie vhodným spôsobom zverejnené.

Vychádzajúc zo všetkých uvedených skutočností, hodnotených jednotlivo i v ich súhrne, Najvyšší súd Slovenskej republiky dospel k záveru, že v prednávanej veci sú splnené podmienky na postup v zmysle § 44 ods. 3 Trestného poriadku v znení cit. novely. Špecifický charakter spáchanej trestnej činnosti s mimoriadne vysokým počtom poškodených (170 650 fyzických i právnických osôb) vyžaduje v záujme rýchlosti konania (§ 2 ods. 4 Trestného poriadku) sústredenie vyšetrovania predovšetkým na základné skutočnosti vyplývajúce z ustanovenia § 89 ods. 1 Trestného poriadku. Ako bolo uvedené vyššie, 95 % poškodených malo procesné relevantnú možnosť svoj nárok na náhradu škody v prípravnom konaní uplatniť. Napriek tomu výkon práv jednotlivých poškodených v uvedenom mimoriadnom počte (hoci im boli ustanovení spoloční zástupcovia) by v súčasnosti mohol závažným spôsobom ohroziť účel a rýchly priebeh trestného stíhania, ktoré v súčasnosti trvá prakticky tri roky. Pritom obvinení sú vo väzbe viac ako dva a pol roka.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti a platný právny stav, Najvyšší súd Slovenskej republiky na návrh generálneho prokurátora Slovenskej republiky rozhodol, že sa v trestnom konaní v predmetnej veci nepripúšťa účasť poškodených.

Toto rozhodnutie síce nemení nič na procesnom postavení poškodených v zmysle § 43 ods. 1 Trestného poriadku, ale na druhej strane z neho vyplýva, že poškodení už nemôžu v priebehu ďalšieho trestného konania vykonávať práva uvedené v § 43 ods. 1 a 2 Trestného poriadku. Práva poškodených ohľadom vyjadrovania sa, či súhlasia s trestným stíhaním podľa § 163a ods. 1 Trestného poriadku však zostávajú zachované, vrátane práva vziať takýto súhlas späť v zmysle § 163a ods. 3 Trestného poriadku.

Generálny prokurátor je preto povinný v zmysle § 44 ods. 3 posledná veta Trestného poriadku (v znení novely č. 403/2004 Z. z.) zabezpečiť, aby toto uznesenie bolo vhodným spôsobom zverejnené, lebo odo dňa jeho zverejnenia plynú premlčacie lehoty ohľadom nárokov poškodených na náhradu škody v občianskoprávnom konaní.

2. ROZHODNUTIE

I. Pokiaľ v prípade spolužitia obvineného s poškodenou, ktorí nie sú manželmi, vo vzťahu k spoločným veciam nadobudnutým počas tohto spolužitia neexistuje rozhodnutie občianskoprávneho súdu o zrušení a vyporiadaní podielového spoluvlastníctva v zmysle § 137 ods. 1 Občianskeho zákonníka, je povinnosťou orgánu činného v trestnom konaní na základe zistenia skutkového stavu potrebného na rozhodnutie (§ 2 ods. 5 Trestného poriadku) vyriešiť uvedenú otázku ako predbežnú v zmysle § 9 ods. 1 Trestného poriadku. Posúdenie otázky vlastníctva k veciam, ktoré sú predmetom trestného skutku, je základným predpokladom na rozhodnutie o tom, či bol naplnený pojmový znak trestného činu krádeže podľa § 247 ods. 1 Trestného zákona, pokiaľ ide o právnu skutočnosť, či išlo o „cudziu vec“.

II. V prípade spolužitia obvineného s poškodenou, ktorí nie sú manželmi, môže vo vzťahu k spoločným veciam nadobudnutým počas tohto spolužitia vzniknúť len podielové spoluvlastníctvo v zmysle § 137 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Ak nie je právnym predpisom ustanovené inak alebo obvineným a poškodenou dohodnuté inak, sú podiely oboch spoluvlastníkov rovnaké (§ 137 ods. 2 Občianskeho zákonníka).

III. Ak došlo k zrušeniu a k vyporiadaniu spoluvlastníctva k veciam, ktoré sú v podielovom spoluvlastníctve obvineného a poškodenej, ktorí nie sú manželmi, občianskoprávnym súdom (§ 142 Občianskeho zákonníka) a tieto veci sú predmetom trestného skutku, sú orgány činné v trestnom konaní takým rozhodnutím v zmysle § 9 ods. 1 Trestného poriadku viazané, lebo zistenie otázky vlastníctva k veci nie je posúdením viny obvineného.

(Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 11. novembra 2004, sp. zn. 6Tz 10/2004)

Najvyšší súd Slovenskej republiky na základe sťažnosti pre porušenie zákona, ktorú podal generálny prokurátor Slovenskej republiky v trestnej veci proti Ing. E. H. pre trestný čin krádeže podľa § 247 ods. 2 písm. a), ods. 3 písm. b) Trestného zákona, proti uzneseniu prokuratorky Okresnej

prokuratúry Bratislava III zo 17. marca 2004, sp. zn. 1 Pv 296/03, vyslovil porušenie zákona v ustanoveniach § 148 ods. 1 písm. c), § 2 ods. 5, § 172 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku v prospech obvineného, napadnuté uznesenie, ako aj uznesenie vyšetrovateľa, zrušil a vyšetrovateľovi Úradu justičnej a kriminálnej polície, Okresného riaditeľstva PZ v Bratislave III prikázal, aby vec v potrebnom rozsahu znovu prejednal a rozhodol.

Z o d ô v o d n e n i a :

Vyšetrovateľ Úradu justičnej a kriminálnej polície Okresného riaditeľstva PZ v Bratislave III, uznesením z 18. februára 2004, sp. zn. OÚJP-421/10- 2003, podľa § 172 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku zastavil trestné stíhanie proti obvinenému Ing. E. H. pre skutok, ktorého sa mal v podstate dopustiť tak, že

v presne nezistenom čase v dobe od 10. mája 2003 do 11. mája 2003 nezisteným spôsobom, avšak bez použitia násilia vnikol do rodinného domu č. 17 na Rostovskej ul. v B., odkiaľ odcudzil rôzne veci spotrebného charakteru i vybavenia domu, čím mal spôsobiť poškodenú V. Š. škodu vo výške 89 840,- Sk,

a ktorý bol právne posúdený ako trestný čin krádeže podľa § 247 ods. 2 písm. a), ods. 3 písm. b) Trestného zákona.

Toto uznesenie nadobudlo právoplatnosť 17. marca 2004, kedy prokurátorka Okresnej prokuratúry Bratislava III, uznesením sp. zn. 1 Pv 296/03, podľa § 148 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku zamietla sťažnosť poškodenej V. Š.

Proti tomuto uzneseniu prokurátorky podal generálny prokurátor Slovenskej republiky sťažnosť pre porušenie zákona. Domáhal sa ňou, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky vyslovil, že týmto uznesením a konaním, ktoré mu predchádzalo, bol porušený zákon v ustanoveniach § 2 ods. 5, 6, § 172 ods. 1 písm. b) a § 148 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku v prospech obvineného. Svoju sťažnosť odôvodnil tým, že v prípravnom konaní nebol náležité zistený skutkový stav veci v rozsahu nevyhnutnom na rozhodnutie vyšetrovateľa a prokurátora. V prípravnom konaní nebolo ani zistené, aké huteľné veci obvinený v uvedenej dobe z domu na Rostovskej ul. č. 17 v B. odniesol. Následne nebolo zistené a preukázané, či a ktoré veci, preukázateľne obvineným z tohto domu odnesené, boli jeho výlučným vlastníctvom, ktoré boli v spoluvlastníctve obvineného a poškodenej a ktoré boli vo výlučnom vlastníctve poškodenej, prípadne iných osôb, s ktorými nebol obvinený oprávnený disponovať.

Je nespornou skutočnosťou, že sa vyšetrovateľ skutkový stav v tomto smere ani len nepokúsil zistiť, pretože na tieto, z hľadiska možnej a poškodenou tvrdenej protiprávnosti konania obvineného a jeho úmyselného zavinenia, najdôležitejšie skutočnosti vypočul iba obvineného a poškodenú a napriek tomu, že medzi ich výpoveďami boli rozsiahle a závažné rozpory, nepokúsil sa ich odstrániť. Ich výsluchom a následnou konfrontáciou bolo treba zistiť, aké veci si obvinený nad rámec ústnej dohody odniesol. Na tieto skutočnosti bolo treba vypočuť aj svedkov, a to synov P. H. a O. H., ďalej brata obvineného, ktorý mu na uvedený účel požičal motorové vozidlo a priateľa obvineného Š. Bolo a zrejme je možné vykonať domovú prehliadku, prípadne prehliadku iných priestorov, ktoré obvinený užíva a v ktorých by sa uvedené veci mohli nachádzať.

Ďalej generálny prokurátor vo svojej sťažnosti poukázal na to, že pokiaľ ide o právnu stránku veci, ušlo pozornosti vyšetrovateľa i prokurátora, že obvinený a poškodená neboli manželmi, a preto medzi nimi nemohlo vzniknúť bezpodielové spoluvlastníctvo manželov podľa § 136 ods. 2 veta druhá Občianskeho zákonníka. Preto bolo potrebné vychádzať z toho, že medzi nimi, ako druhom a družkou, mohlo vzniknúť iba podielové spoluvlastníctvo podľa § 137 a nasl. Občianskeho zákonníka. So zreteľom na obhajobu obvineného o ním vložených nákladoch do domu poškodenej, bolo treba ďalej vychádzať z ustanovení § 454, resp. § 130 ods. 3 Občianskeho zákonníka.

Na základe týchto dôvodov generálny prokurátor vo svojej sťažnosti pre porušenie zákona navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky zrušil napadnuté uznesenie prokurátorky, ako aj uznesenie vyšetrovateľa a vyšetrovateľovi Úradu justičnej a kriminálnej polície Okresného riaditeľstva PZ v Bratislave III prikázal, aby vec v potrebnom rozsahu znovu prejednal a rozhodol.

Najvyšší súd Slovenskej republiky z podnetu tejto sťažnosti pre porušenie zákona preskúmal v zmysle § 267 ods. 1 Trestného poriadku výrok napadnutého uznesenia prokurátorky, ako aj správnosť postupu konania, ktoré mu predchádzalo a tak zistil, že zákon bol porušený.

Plniac uvedenú prieskumnú povinnosť Najvyšší súd Slovenskej republiky konštatuje, že vydanie uznesenia o zastavení trestného stíhania bolo predčasné, lebo vo veci nebol zistený skutkový stav potrebný na rozhodnutie (§ 2 ods. 5 Trestného poriadku) v dôsledku nevyriešenia predbežnej otázky v zmysle § 9 ods. 1 Trestného poriadku. Vyriešenie otázky vlastníctva vecí, ktoré sú predmetom trestného skutku, je základným predpokladom posúdenia pojmového znaku trestného činu krádeže podľa § 247 ods. 1 Trestného zákona, pokiaľ ide o právnu skutočnosť, či išlo o „cudziu vec“ .

Z tohto dôvodu bude nevyhnutné vykonať dokazovanie v rozsahu navrhovanom v sťažnosti pre porušenie zákona (porovnaj s. 2 rozsudku), prípadne vykonať aj ďalšie dôkazy, ak sa ukáže potreba ich vykonania. Cieľom tohto dokazovania bude najmä preveriť obhajobu obvineného, že časť vecí uvedených v trestnom skutku nevezal vôbec, časť síce vzal, ale išlo o veci nadobudnuté z úveru poskytnutého poškodenej, ktorý zo svojich prostriedkov splácal (bližšie pozri č. 1. 16 - 22). Vzhľadom na podstatne rozdielne tvrdenia poškodenej (pozri č. 1. 31 - 36) sú vo výpovediach obvineného a poškodenej zásadné rozpory nielen o objeme (počte) vecí, ktoré si odniesol, ale aj ohľadom toho, či a ktoré veci, ktoré obvinený z domu mal odniesť,

- boli výlučným vlastníctvom obvineného,
- ktoré veci zasa výlučným vlastníctvom poškodenej alebo iných osôb,
- a ktoré veci boli v ich spoluvlastníctve (podielovom).

Tieto rozpory treba odstrániť. Okrem vykonania konfrontácie medzi obvineným a poškodenou (a výsluchu doteraz nevy počutých svedkov) bude treba zistiť, ktoré veci boli nadobudnuté z úveru poskytnutého Slovenskou sporiteľňou poškodenej, a ktorý úver mal splácať obvinený, lebo poškodená bola práceneschopná, resp. na materskej dovolenke. Túto skutočnosť treba zároveň overiť vyžiadaním správy Slovenskej sporiteľne o tom, kto skutočne a v akom rozsahu predmetný úver splácal (či napr. nešlo o prevzatie dlhu obvineným). Zároveň treba pri výsluchu, príp. konfrontácii obvineného s poškodenou zistiť, či medzi nimi existovala dohoda (hoci aj ústna) o otázke vlastníctva k hnuiteľným veciam zakúpeným z úveru poskytnutého poškodenej. Zistenie tejto právne významnej skutočnosti má význam pri úvahách o aplikácii § 454 Občianskeho zákonníka.

Po zistení skutkového stavu vecí v uvedených troch zásadných oblastiach bude musieť vyšetrovateľ vychádzať zo skutočnosti, že medzi obvineným a poškodenou (ktorí neboli manželmi) mohlo v rámci ich spolužitia a pri rekonštrukcii domu poškodenej spoločnými prostriedkami vzniknúť iba podielové spoluvlastníctvo v zmysle § 137 a nasl. Občianskeho zákonníka, a to za predpokladu ich vzájomnej dohody (dohoda nemá predpísanú formu), ktorá zároveň určila aj výšku spoluvlastníckeho podielu každého z nich. Pokiaľ sa tak nestalo, teda ak na základe dohody, ktorá je právnym úkonom, neurčili výšku spoluvlastníckeho podielu platí, že podiely oboch sú rovnaké - § 137 ods. 2 Občianskeho zákonníka.

Ak by ale vôbec spoluvlastnícky právny vzťah nevznikol, platí, že nadobudnutie vecí každým z nich samostatne, hoci počas trvania ich spolužitia (vedenia spoločnej domácnosti), je výlučným vlastníctvom každého z nich (§ 132 a nasl. Občianskeho zákonníka).

Vzhľadom na plynutie času treba v záujme odborného posúdenia uvedených vlastníckych vzťahov predovšetkým zistiť, či vo veci neexistuje právoplatné rozhodnutie občianskoprávneho súdu vydaného na základe návrhu jedného z nich. V takom prípade by išlo o vyriešenie predbežnú otázku v zmysle § 9 ods. 1 Trestného poriadku uvedenú vyššie, ktorou by boli orgány činné v trestnom konaní viazané, lebo otázka zistenia vlastníctva veci nie je posúdením viny obvineného. Týmto zákonným spôsobom by sa vyriešila základná otázka, či a prípadne v akom rozsahu išlo v prejednávanej veci o „cudziu vec“ v zmysle § 247 Trestného zákona, ktorú si obvinený prisvojil tým, že sa jej zmocnil.

Pokiaľ tomu tak nebude, musia si orgány činné v trestnom konaní uvedenú otázku vyriešiť na základe zistenia skutkového stavu veci potrebného na rozhodnutie pri výklade pojmu „cudzia vec“ vyššie uvedeným dokazovaním a hodnotením podľa citovaných ustanovení Občianskeho zákonníka.

Cudzou vecou sa rozumie hnutelná vec nepatriaca páchatelovi vôbec, alebo nepatriaca iba jemu, a ktorú páchatel nemá vo svojej dispozícii. Vlastník sa nemôže dopustiť krádeže vlastnej veci ani návodu a pomoci ku krádeži takej veci (okrem prípadu spoluvlastníctva). Za cudziu vec preto treba považovať vec, ktorá páchatelovi vlastnícky vôbec nepatrí, resp. mu nepatrí výlučne, za predpokladu, že s ňou nakladá ako s vlastnou alebo spôsobom, ktorý je vyhradený výlučnému vlastníkovi.

Vzhľadom na to, že týmito otázkami sa vyšetrovateľ ani prokurátorka vo svojich rozhodnutiach vôbec nezaoberali, nemožno ich skutkovo ani právne preskúmať, a preto bola sťažnosť pre porušenie zákona dôvodne podaná.

Z uvedených dôvodov Najvyšší súd Slovenskej republiky na základe § 268 ods. 2 Trestného poriadku vyslovil porušenie zákona podľa výrokovkej časti tohto rozsudku, podľa § 269 ods. 2 Trestného poriadku sťažnosťou napadnuté uznesenie prokurátorky i vyšetrovateľa zrušil a podľa § 270 ods. 1 Trestného poriadku vyšetrovateľovi Úradu justičnej a kriminálnej polície Okresného riaditeľstva PZ v Bratislave III prikázal, aby vec v potrebnom rozsahu znovu prejednal a rozhodol.

Mohol tak postupovať, lebo o včas podanej sťažnosti pre porušenie zákona, pri splnení podmienok § 275 ods. 2 Trestného poriadku, rozhodol v lehote uvedenej v § 272 Trestného poriadku.

3.**ROZHODNUTIE**

I. Ak po nariadení hlavného pojednávania zanikla trestnosť činu, pre ktorý bola obžaloba podaná, v dôsledku jeho vypustenia z Trestného zákona, je súd povinný o obžalobe ďalej konať na hlavnom pojednávaní a skúmať, či skutok uvedený v obžalobe nenapĺňa znaky inej skutkovej podstaty trestného činu alebo priestupku, iného správneho deliktu, disciplinárneho previnenia alebo kárneho previnenia, lebo súd nie je viazaný právnym posúdením skutku uvedeného v obžalobe (§ 220 ods. 3 Trestného poriadku).

II. Ustanovenia XIII. hlavy Trestného poriadku neumožňujú súdu v takom prípade rozhodnúť o zastavení trestného stíhania podľa § 172 ods. 1 Trestného poriadku, lebo tento postup je vyhradený len na rozhodnutie súdu pred nariadením hlavného pojednávania.

(Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 9. septembra 2004, sp. zn. 6 Tz 7/2004)

Najvyšší súd Slovenskej republiky na základe sťažnosti pre porušenie zákona, ktorú podal generálny prokurátor Slovenskej republiky v trestnej veci proti Mgr. P. T. pre trestný čin útoku na verejného činiteľa podľa § 156 ods. 3 Trestného zákona platného do 31. augusta 2003, proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave z 26. februára 2004, sp. zn. 9 To 16/04, vyslovil, že týmto uznesením a konaním, ktoré mu predchádzalo, bol porušený zákon v ustanoveniach § 148 ods. 1 písm. c), § 2 ods. 5, § 314c ods. 1 písm. a), § 188 ods. 1 písm. c) a § 172 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku v prospech obvineného. V dôsledku toho napadnuté uznesenie, ako aj uznesenie súdu prvého stupňa zrušil a Okresnému súdu Bratislava I prikázal, aby vec v potrebnom rozsahu znovu prejednal a rozhodol.

Z odôvodnenia:

Samosudca Okresného súdu Bratislava I uznesením zo 17. októbra 2003, sp. zn. 6 T 8/03, podľa § 314c ods. 1 písm. a), § 188 ods. 1 písm. c) a § 172 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku s poukazom na § 16 ods. 1 Trestného zákona zastavil trestné stíhanie proti obvinenému Mgr. P. T. pre skutok, kto-

rého sa mal podľa obžaloby Vyššieho vojenského prokurátora v Trenčíne dopustiť tak, že

27. januára 2003 v popoludňajších hodinách odoslal z faxovej stanice hotela D. v B., č. 02-59340540 generálnemu prokurátorovi Slovenskej republiky a na vedomie aj Tlačovej agentúre SR, agentúre SITA, televíziám Markíza, TA 3 a JOJ, rozhlasovým staniciam Twist a Expres, Slovenskému rozhlasu a denníkom SME, Národná obroda, Nový čas a Pravda faxovú správu, obsahujúcu v rozpore so skutočným stavom veci trestné oznámenie, podľa ktorého sa minister vnútra Slovenskej republiky mal dopustiť trestného činu zneužívania právomoci verejného činiteľa a iných trestných činov tým, že „ako verejný činiteľ po tom, čo sám inicioval trestné stíhanie (takmer po mesiaci od zistenia a z dôvodu upokojenia verejnej mienky), dal dňa 22. januára 2003 príkaz svojim podriadeným, aby kompletne zmenili databázu odpočúvaných čísiel. Tým zabránil prevereniu vo vyšetrowaní, či sa tam nachádzajú čísla nelegálne odpočúvaných osôb. Týmto konaním zásadne zmaril vyšetrowanie a využil pri tom svoje postavenie verejného činiteľa. Taktiež cez svojho hovorcu zverejnil utajované skutočnosti tým, že podrobne uviedol systém odpočúvacej techniky,

a ktorý bol obžalobou právne hodnotený ako trestný čin útoku na verejného činiteľa podľa § 156 ods. 3 Trestného zákona.

Toto uznesenie nadobudlo právoplatnosť dňa 26. februára 2004, kedy Krajský súd v Bratislave uznesením, sp. zn. 9 To 16/04, sťažnosť okresného prokurátora podľa § 148 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku ako nedôvodnú zamietol.

Proti tomuto uzneseniu podal generálny prokurátor Slovenskej republiky sťažnosť pre porušenie zákona. Domáhal sa ňou, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky vyslovil, že týmto uznesením a konaním, ktoré mu predchádzalo bol porušený zákon v ustanoveniach § 148 ods. 1 písm. c), § 314c ods. 1 písm. a), § 188 ods. 1 písm. c), § 172 ods. 1 písm. b) a § 2 ods. 5 Trestného poriadku v prospech obvineného. Svoju sťažnosť odôvodnil tým, že chybný procesný postup prvostupňového súdu mal za následok, že konanie obžalovaného po zmene hmotno-právnych podmienok (vypustenie § 156 ods. 3 Trestného zákona z Trestného zákona novelou č. 171/2003 Z. z.) nemohlo byť skúmané z hľadiska jeho subsumovania pod inú skutkovú podstatu trestného činu uvedeného v osobitnej časti Trestného zákona. Obžaloba bola podaná na okresný súd dňa 29. apríla 2003, kedy podľa platnej zákonnej úpravy konanie obžalovaného napĺňalo znaky skutkovej podstaty trestného činu podľa § 156 ods. 3 Trestného zákona, ktorý bol vo vzťahu

U _____
k trestnému činu podľa § 206 Trestného zákona trestným činom špeciálnym.

Sudca dňa 3. júla 2003 v zmysle § 205 ods. 2 Trestného poriadku otvoril hlavné pojednávanie proti obžalovanému a pre neprítomnosť obžalovaného a jeho obhajcu pojednávanie odročil na neurčito s poukazom na vyššie citovanú novelu Trestného zákona, ktorá bude účinná od 1. septembra 2003. O zastavení trestného stíhania samosudca rozhodol na neverejnom zasadnutí, čo je v rozpore so zákonom, pretože v zmysle § 220 a nasl. Trestného poriadku môže sudca po otvorení hlavného pojednávania vrátiť vec prokurátorovi na došetrenie, postúpiť vec, zastaviť trestné stíhanie (ale len podľa § 223 Trestného poriadku), podmienene zastaviť trestné stíhanie alebo schváliť zmier, prerušiť trestné stíhanie alebo rozhodnúť vo veci rozsudkom. Preto postup súdu v zmysle § 314c Trestného poriadku je po začatí hlavného pojednávania nezákonný. Ani názor krajského súdu, spočívajúci v tom, že hmotno-právny aspekt je určujúci pri riešení tejto otázky a nie aspekt procesno-právny, nie je v súlade so zákonom.

Z uvedených dôvodov generálny prokurátor Slovenskej republiky vo svojej sťažnosti pre porušenie zákona navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky zrušil napadnuté uznesenie, ako aj uznesenie okresného súdu a Okresnému súdu Bratislava I prikázal, aby vec v potrebnom rozsahu znovu prejednal a rozhodol,

Najvyšší súd Slovenskej republiky z podnetu tejto sťažnosti pre porušenie zákona (po súhlase procesných strán na neverejnom zasadnutí) preskúmal v zmysle § 267 ods. 1 Trestného poriadku výrok napadnutého uznesenia krajského súdu, ako aj správnosť postupu konania, ktoré mu predchádzalo a tak zistil, že zákon bol porušený.

Pri plnení tejto povinnosti Najvyšší súd Slovenskej republiky z obsahu spisu zistil, že okresný súd o obžalobe okresného prokurátora, ktorá bola na súde podaná dňa 29. apríla 2003, nariadil hlavné pojednávanie na deň 3. júla 2003. Okresnému súdu sa vrátili ako nedoručené dve predvolania svedkov a obvineného (obhajca svoju neúčast' ospravedlnil 11. júna 2003). Samosudca dňa 3. júla 2003 otvoril v zmysle § 205 ods. 1 Trestného poriadku hlavné pojednávanie a po konštatovaní neprítomnosti vyššie uvedených osôb „odročil hlavné pojednávanie na neurčito s poukazom na novelu Trestného zákona účinnú od 1. septembra 2003". Následne - dňa 17. októbra 2003 - podľa § 172 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku s poukazom na § 16 ods. 1 Trestného zákona rozhodol uznesením o zastavení trestného stíhania (nie na neverejnom zasadnutí, ako to konštatuje sťažnosť pre porušenie zá-

koná, lebo samosudca neverejné zasadnutie nevykonáva - § 314b ods. 2 Trestného poriadku).

Uvedený procesný postup Trestný poriadok nepripúšťa.

Podľa § 314c ods. 1 Trestného poriadku samosudca obžalobu predbežne neprejednáva, preskúma ju však z hľadísk uvedených v § 181 ods. 1 a § 186. Podľa výsledkov preskúmania obžaloby samosudca [podľa § 314c ods. 1 písm. a)] urobí niektoré z rozhodnutí uvedených v § 188 ods. 1 písm. a) až d). Ustanovenie § 188 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku umožňuje súdu v tomto štádiu konania zastaviť trestné stíhanie, ak sú dané okolnosti uvedené v § 172 ods. 1 Trestného poriadku.

Podľa § 314d ods. 1 Trestného poriadku, ak samosudca neurobí žiadne z rozhodnutí uvedených v § 314c ods. 1 Trestného poriadku, nariadi hlavné pojednávanie. Okresný súd po preskúmaní obžaloby zvolil tento postup, a preto bol povinný riadiť sa všeobecnými ustanoveniami XIII. hlavy o hlavnom pojednávaní.

Ustanovenia XIII. hlavy neumožňujú súdu rozhodnúť o zastavení trestného stíhania na neverejnom zasadnutí podľa § 172 ods. 1 Trestného poriadku - analogicky ani samosudcovi - lebo tento postup je vyhradený len na rozhodnutie súdu - samosudcu i senátu - pred nariadením hlavného pojednávania. Rozhodnutie súdu mimo hlavného pojednávania upravuje ôsmy oddiel XIII. hlavy Trestného poriadku v § 231, ktorý taxatívne ohraničuje možnosti súdu konať na neverejnom zasadnutí iba v prípade zistenia okolností, ktoré predpokladajú ustanovenia § 223 ods. 1 a 2 a § 224 ods. 1 a 2 Trestného poriadku, resp. podľa § 307 a 309 Trestného poriadku. Ako už bolo uvedené, z týchto zákonných ustanovení v žiadnom prípade nevyplýva možnosť súdu postupovať podľa § 172 ods. 1 Trestného poriadku.

So zreteľom na tento právny stav bolo povinnosťou samosudcu po odročení hlavného pojednávania postupovať podľa § 219 ods. 2 a následne podľa siedmeho oddielu XIII. hlavy Trestného poriadku o rozhodnutí na hlavnom pojednávaní. Podľa času rozhodovania na hlavnom pojednávaní - po vykonaní dokazovania - sa potom mohol zaoberať otázkou (ak by neprichádzal do úvahy iný postup predpokladaný zákonom), či skutok uvedený v obžalobe je podľa platného Trestného zákona trestný alebo nie.

Je skutočnosťou, že obžaloba bola podaná v čase, kedy podľa platnej právnej úpravy konanie obvineného mohlo naplňovať znaky trestného činu útoku na verejného činiteľa podľa § 156 ods. 3 Trestného zákona. Nepriamou novelou Trestného zákona, vykonanou zákonom č. 171/2003 Z. z.

s účinnosťou od 1. septembra 2003, bol tento trestný čin vypustený z Trestného zákona.

Súd však nie je viazaný právnym posúdením skutku uvedeného v obžalobe (§ 220 ods. 3 Trestného poriadku), a preto by bolo v takom prípade - pri preukázaní príslušnej formy zavinenia obvineného - povinnosťou súdu skúmať, či skutok uvedený v obžalobe nenapĺňa znaky inej skutkovej podstaty trestného činu.

Vzhľadom na skutočnosť, že dokazovanie na hlavnom pojednávaní doteraz nebolo vôbec vykonané, Najvyšší súd Slovenskej republiky nemôže reagovať na názor o možnom právnom posúdení konania obvineného, ktorý uvádza sťažnosť pre porušenie zákona. Aj v trestnom konaní platí zásada *iura novit curia*.

Ak; za tohto stavu veci krajský súd zamietol sťažnosť okresného prokurátora proti uzneseniu okresného súdu, porušil zákon v ustanovení § 148 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, lebo pri správnom postupe bolo jeho povinnosťou napadnuté uznesenie podľa § 149 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku zrušiť a okresnému súdu prikázať, aby vec v potrebnom rozsahu znovu prejednal a rozhodol.

Z uvedených dôvodov Najvyšší súd Slovenskej republiky na základe § 268 ods. 2 Trestného poriadku vyslovil porušenie zákona podľa výrokovej časti tohto uznesenia, podľa § 269 od. 2 Trestného poriadku sťažnosťou napadnuté uznesenie krajského súdu i uznesenie okresného súdu zrušil a podľa § 270 ods. 1 Trestného poriadku Okresnému súdu Bratislava I prikázal, aby vec v potrebnom rozsahu znovu prejednal a rozhodol.

Mohol takto postupovať, lebo sťažnosť pre porušenie zákona generálneho prokurátora bola podaná v lehote uvedenej v § 272 Trestného poriadku a Najvyšší súd Slovenskej republiky o nej rozhodol v lehote troch mesiacov odo dňa podania.

Úlohou okresného súdu bude vykonať všetky potrebné procesné úkony v zmysle uvedených ustanovení Trestného poriadku a bude viazaný právnym názorom, ktorý v tejto súvislosti vyslovil Najvyšší súd Slovenskej republiky (§ 270 ods. 4 Trestného poriadku).

Rozhodnutia a stanoviská vo veciach občianskoprávných, obchodných a správnych

4.

ROZHODNUTIE

Strata možnosti poškodeného zamestnanca zamestnať sa v inom zamestnaní, zodpovedajúcom jeho pracovným úrazom zníženej pracovnej schopnosti, len pre nedostatok pracovných miest na trhu práce, nie je v príčinnej súvislosti s pracovným úrazom.

Zníženie príjmu poškodeného zamestnanca v dôsledku nezamestnanosti nemožno odškodniť v rámci náhrady straty na zárobku.

(Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 27. júla 2004,
sp. zn. 3 Cdo 93/03)

Okresný súd Prievidza rozsudkom zo 17. júla 2002, č. k. 5 C 27/01-55, zaviazal žalovaného zaplatiť žalobcovi 72 823,- Sk s príslušenstvom do troch dní od právoplatnosti rozsudku a vo zvyšku žalobu zamietol. Žalovaného ďalej zaviazal zaplatiť na účet okresného súdu 3 640,- Sk súdneho poplatku. Žalobcovi náhradu trov konania nepriznal. Ako uviedol v odôvodnení, v konaní bolo preukázané, že:

- žalobca v čase trvania pracovného pomeru u žalovaného utrpel 19. júna 1996 pracovný úraz, pre ktorý bol od 24. septembra 1997 uznaný čiastočne invalidným,
- dňom 12. októbra 1999 bol pracovný pomer medzi účastníkmi skončený dohodou z dôvodu podľa § 46 ods. 1 písm. c) Zákonníka práce,
- od 13. októbra 1999 bol žalobca evidovaný ako nezamestnaný a bola mu vyplácaná podpora v nezamestnanosti po dobu 9 mesiacov.

Ďalej bolo preukázané, že po tom, čo žalobca prestal poberať podporu v nezamestnanosti, žalovaný mu náhradu za stratu na zárobku z titulu predmetného pracovného úrazu začal platiť v nižšej sume, keď k poberanému čiastočnému invalidnému dôchodku pripočítal len 50 % zárobku, ktorý dosahoval pred vznikom škody. Takýto postup žalovaného nepovažoval súd prvého stupňa za správny pre rozpor s účelom právnej úpravy náhrady za stratu na zárobku, ktorým je vyrovnanie poklesu zárobku poškodeného zamestnanca v dôsledku utrpeného pracovného úrazu. Bol toho názoru, že v danom prípade nie sú splnené podmienky ustanovenia § 195 ods. 4 Zákon-

níka práce pre redukcii náhrady za stratu na zárobku, nakoľko žalobca mal snahu si prácu nájsť a nezamestnaným bez príjmu zostal nedobrovoľne. Preto za žalované obdobie - júl 2000 až júl 2001 - priznal žalobcovi rozdiel v sume, o ktorú žalovaný znížil náhradu za stratu na zárobku. O náhrade trov konania rozhodol podľa § 142 ods. 3 O. s. p. a o povinnosti žalovaného zaplatiť na účet súdu súdny poplatok podľa § 2 ods. 2 zákona č. 71/1992 Zb.

Krajský súd v Trenčíne na odvolanie žalovaného rozsudkom z 1. apríla 2003, sp. zn. 4 Co 432/02, napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil. Žalobcovi nepriznal právo na náhradu trov odvolacieho konania. Zhodne s prvostupňovým súdom bol toho názoru, že skutočnosť, že žalobca bol v čase od júla 2000 do konca júla 2001 evidovaný na okresnom úrade práce ako nezamestnaný bez nároku na hmotné zabezpečenie, nemá vplyv na zmenu pomerov na strane žalobcu podľa § 195 ods. 1 Zákonníka práce a neodôvodňuje zníženie výšky náhrady za stratu na zárobku. Žalovaný je aj naďalej povinný žalobcovi poskytovať túto náhradu v takej výške, aby spolu s jeho zárobkom po pracovnom úraze s pripočítaním čiastočného invalidného dôchodku sa rovnala jeho priemernému zárobku pred vznikom škody. Len skutočnosť, že žalobca v danom čase nemal nárok na hmotné zabezpečenie v nezamestnanosti, neoprávňovala žalovaného na zníženie dovtedy poskytovanej náhrady, nakoľko sa podstatne nezmenili pomery na strane žalobcu v zmysle § 202 Zákonníka práce. Samostatným výrokom pripustil dovolanie, pretože svoje rozhodnutie považoval za rozhodnutie zásadného právneho významu v otázke „či je prípustné zníženie náhrady straty na zárobku po skončení práceneschopnosti pri odškodnení pracovného úrazu, ak žalobca bol uznaný čiastočne invalidným a bol s ním pracovný pomer rozviazaný z organizačných dôvodov a pre nedostatok vhodných pracovných príležitostí nemá po pracovnom úraze vedľa čiastočného invalidného dôchodku príjem z vlastnej zárobkovej činnosti a stal sa nezamestnaným bez nároku na podporu v nezamestnanosti“.

Žalovaný podal proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu dovolanie a žiadal, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho, ako i prvostupňového súdu zrušil a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. Namietal nesprávne právne posúdenie veci oboma súdmi. Poukázal na to, že náhradu za stratu na zárobku žalobcovi neznižil, ale túto len vypočítal iným spôsobom, zohľadniac príčinnú súvislosť medzi škodu (stratou na zárobku) a pracovným úrazom, keď ku skončeniu pracovného pomeru medzi účastníkmi došlo z iných, s pracovným úrazom nesúvisiacich dôvodov a keď žalobca sa nemôže zamestnať prácou zodpovedajúcou jeho zdravotnému stavu len v dôsledku situácie na trhu práce.

V súlade s § 372i ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku, zákona č. 99/1963 Zb. v znení zákona č. 353/2003 Z. z., sa konania o dovolaní, o ktorých dovolací súd nerozhodol do nadobudnutia účinnosti tohto zákona, dokončia podľa doterajších predpisov. Vzhľadom na to bolo dovolanie (podané 14. júla 2003) prejednané podľa „doterajšieho predpisu“, ktorým je Občiansky súdny poriadok v znení do 31. augusta 2003 (ďalej len „O. s. p.“).

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O. s. p.), po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O. s. p.) proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom [§ 238 ods. 3 písm. a) O. s. p.], bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O. s. p.) preskúmal napadnutý rozsudok odvolacieho súdu v rozsahu podľa § 242 ods. 1 O. s. p. a dospel k záveru, že dovolanie žalovného je dôvodné.

Z o d ť o v d n e n i a :

V ustanovení § 238 ods. 3 písm. a) O. s. p. je odvolaciemu súdu zverené oprávnenie založiť výrokom jeho rozsudku prípustnosť dovolania v prípade, že toto rozhodnutie je zásadného právneho významu. V prípade dovolania pripusteného odvolacím súdom v zmysle § 238 ods. 3 písm. a) O. s. p. je dovoláteľ oprávnený napadnúť jeho rozhodnutie len z dôvodu, že spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci [§ 241 ods. 2 písm. d) O. s. p.], a to práve len v konkrétne vymedzenej otázke. V dovolacom konaní môžu byť v takom prípade predmetom súdneho posudzovania iba právne otázky [na riešenie skutkových otázok dovolací súd nie je oprávnený ani vybavený procesnými prostriedkami (§ 243a ods. 2 veta druhá O. s. p.)],

Z ustanovenia § 242 ods. 1 O. s. p. vyplýva, že dovolací súd je viazaný rozsahom dovolania a dovolacím dôvodom, vrátane jeho vecného (obsahového) vymedzenia dovolateľom. Obligatórne sa zaoberá len vadami vymenovanými v § 237 O. s. p. a tzv. inými vadami, pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Tieto vady konania neboli dovolateľom namietané a ani z obsahu spisu tieto vady nevyplývali.

Uplatnením dovolacieho dôvodu podľa § 241 ods. 2 písm. d) O. s. p. možno odvolaciemu súdu vytknúť, že jeho rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Úlohou dovolacieho súdu v prípade dovolania, odôvodneného nesprávnym právnym posúdením veci, je posúdiť, či od-

volací súd na zistený skutkový stav použil správny právny predpis a či ho aj správne interpretoval.

V prejednávanej veci bolo súdmi zistené (správnosť zistenia súdov v tomto smere žalovaný nespochybňuje), že žalobca utrpel ako zamestnanec žalovaného 19. júna 1996 pracovný úraz a že za škodu týmto úrazom spôsobenú zodpovedá žalovaný. Pre následky pracovného úrazu bol žalobcovi od 24. septembra 1997 priznaný čiastočne invalidný dôchodok. Pracovný pomer medzi účastníkmi konania skončil dohodou 12. októbra 1999 z dôvodu uvedeného v ustanovení § 46 ods. 1 písm. c) Zákonníka práce. Žalovaný vyplácal žalobcovi náhradu za stratu na zárobku, ktorej výšku od júla 2000 v súvislosti so zánikom nároku žalobcu na podporu v nezamestnanosti upravil, keď započítal v prospech žalobcu 50 % jeho zárobku (ako jeho príjem), ktorý dosahoval pred úrazom (t. j. v sume 5 776,- Sk), ako i ním poberaný čiastočný invalidný dôchodok v sume 3 015,- Sk.

Otázku, či sa od júla 2000 podstatne zmenili pomery žalobcu, ktoré boli rozhodujúce pre určenie náhrady za stratu na zárobku, je treba, ako to správne urobil aj odvolací súd, posudzovať podľa zákona č. 65/1965 Zb., Zákonníka práce v znení účinnom do 31. marca 2002.

Dovolací súd s názorom odvolacieho súdu, že pri určení náhrady za stratu na zárobku poškodenému zamestnancovi, ktorý poberá čiastočný invalidný dôchodok, podľa ustanovenia § 195 Zákonníka práce nie je významná okolnosť nedostatku pracovných síl na trhu práce, v dôsledku ktorej poškodený zamestnanec nemá možnosť zamestnať sa prácami zodpovedajúcimi zníženej pracovnej spôsobilosti, nesúhlasí.

Predpokladmi zodpovednosti zamestnávateľa voči zamestnancovi za škodu pri pracovnom úraze podľa ustanovenia § 190 ods. 1 Zákonníka práce sú:

- pracovný úraz (poškodenie na zdraví zamestnanca alebo jeho smrť úrazom, ku ktorému došlo pri plnení pracovných úloh alebo v priamej súvislosti s ním),
- vznik škody a
- príčinná súvislosť medzi pracovným úrazom a vznikom škody.

Príčinná súvislosť je daná vtedy, ak vznikla škoda následkom pracovného úrazu. Zodpovednosť za škodu pri pracovnom úraze je tzv. objektívnou zodpovednosťou.

Škoda, ktorá vznikla v dôsledku pracovného úrazu, spočíva aj v strate na zárobku po skončení práceneschopnosti [§ 193 ods. 1 písm. a) a § 195 Zákonníka práce].

K strate na zárobku dochádza z dôvodu, že pracovná schopnosť zamestnanca bola v dôsledku pracovného úrazu znížená alebo zanikla a účelom náhrady za stratu na zárobku je poskytnúť primerané odškodnenie zamestnancovi, ktorý nie je schopný pre svoje zdravotné postihnutie spôsobiť pracovným úrazom dosahovať taký zárobok, aký mal pred poškodením zdravia. Skoda spočívajúca v strate na zárobku je majetkovou ujmom, ktorá predstavuje rozdiel medzi zárobkom zamestnanca pred vznikom škody a zárobkom po pracovnom úraze, ku ktorému treba pripočítať prípadný invalidný alebo čiastočný invalidný dôchodok poskytovaný z toho istého dôvodu.

K predpokladom zodpovednosti zamestnávateľa za škodu pri pracovnom úraze patrí aj príčinná súvislosť medzi pracovným úrazom a vznikom škody. Nárok na náhradu za stratu na zárobku vzniká dňom, kedy došlo k poklesu zárobku.

Z ustanovenia § 195 ods. 1 Zákonníka práce výslovne nevyplýva, akým spôsobom a za aké obdobie sa určí zárobok zamestnanca po pracovnom úraze. Vzhľadom na to, že náhrada za stratu na zárobku sa vypláca pravidelne raz mesačne (§ 205b ods. 3 Zákonníka práce), treba pri určení výšky náhrady za stratu na zárobku po skončení práceneschopnosti alebo pri uznaní čiastočnej invalidity vychádzať zo zárobku zamestnanca, ktorý dosiahol v mesiaci, za ktorý sa náhrada poskytuje.

I keď zodpovednosť za škodu spôsobenú pracovným úrazom je zodpovednosťou objektívnou (bez ohľadu na zavinenie), je zamestnávateľ povinný nahradiť len takú škodu, ktorá poškodenému zamestnancovi vznikla pracovným úrazom, t. j. v príčinnej súvislosti s pracovným úrazom. Skutočnosť, že poškodený zamestnanec sa nemôže zamestnať v inom zamestnaní, ktoré by zodpovedalo jeho pracovným úrazom zníženej pracovnej schopnosti len pre nedostatok pracovných miest, nie je podľa názoru dovolacieho súdu spôsobeňá v príčinnej súvislosti s pracovným úrazom, ale situáciou na trhu práce. I keď je zamestnanec pre tento nedostatok bez práce a jeho sociálne pomery sa v dôsledku toho, že nemá po pracovnom úraze príjem z vlastnej zárobkovej činnosti, zhoršili, nemožno na tieto okolnosti z hľadiska odškodnenia pracovného úrazu prihliadnúť, nakoľko nie sú v príčinnej súvislosti s pracovným úrazom. Nedostatok vhodných pracovných príležitostí je objektívnou okolnosťou a postihuje všetkých zamestnancov bez ohľadu na to, či ich pracovná spôsobilosť bola znížená pracovným úrazom alebo z iných príčin. Preto z dôvodu zodpovednosti za škodu pri pracovnom úraze nemôže byť zamestnancovi nahradená ujma spočívajúca v tom, že tento zamestnanec nemôže pre nedostatok vhodných pracovných miest mať príjem z vlastnej zárobkovej činnosti. Opačný výklad by totiž nezodpovedal zmyslu a účelu

ustanovenia § 195 Zákonníka práce, lebo zamestnancovi by bola odškodňovaná ujma, k úhrade ktorej náhrada za stratu na zárobku nemôže slúžiť; zabezpečenie osôb, ktoré sa ocitli bez práce a príjmu upravujú osobitné predpisy, napr. zákon č. 1/1992 Zb. o zamestnanosti v znení neskorších predpisov, ktorý bol účinný v čase, za ktorý žalobca uplatňuje nárok na náhradu za stratu na zárobku a pod. Na tomto závere nemôže nič zmeniť ani skutočnosť, že medzi účastníkmi skončil pracovný pomer z dôvodu uvedeného v § 46 ods. 1 písm. c) Zákonníka práce.

Z uvedeného vyplýva, že rozsudok odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci; Najvyšší súd Slovenskej republiky ho preto podľa § 243b ods. 1 O. s. p. zrušil. Keďže vadou, pre ktorú sa zrušilo rozhodnutie odvolacieho súdu, je postihnutý aj rozsudok súdu prvého stupňa, zrušil dovolací súd podľa § 243b ods. 2 O. s. p. aj rozsudok prvostupňového súdu a vec vrátil Okresnému súdu Prievidza na ďalšie konanie.

5. ROZHODNUTIE

Odvolanie podané telefaxom, ktoré bolo do troch dní doplnené predložením originálu, má účinky riadne a včas podaného odvolania.

Účastníkovi by odmietnutím takto podaného odvolania bola odňatá možnosť konať pred súdom [§ 237 písm. f) O. s. p.].

(Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 30. septembra 2004, sp. zn. 2 Cdo 108/2004)

Krajský súd v Trnave (ďalej len „odvolací súd“) uznesením z 28. novembra 2003, sp. zn. 10 Co 262/03, odmietol odvolanie žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Galanta (ďalej len „súd prvého stupňa“) zo 7. apríla 2003, č. k. 11 C 123/96-199. Odvolací súd, na základe odvolania žalovaného, zmenil výrok rozsudku súdu prvého stupňa o trovách prvostupňového konania tak, že žalobcovi uložil povinnosť zaplatiť žalovanému 9 810,- Sk do rúk jeho zástupcu. Žalobcovi uložil aj povinnosť zaplatiť žalovanému náhradu trov odvolacieho konania 2 180,- Sk.

Odvolací súd odmietol odvolanie žalobcu majúc za to, že bolo podané oneskorene [§ 218 ods. 1 písm. a) O. s. p.]. Ustálil, že posledným dňom odvolacej lehoty, určenej ustanovením § 204 ods. 1 O. s. p. v znení do 31. augusta 2003, bol 28. máj 2003. Žalobca ale podal odvolanie na pošte až 29. mája 2003, teda po uplynutí odvolacej lehoty.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu žalobca podal dovolanie, ktoré odvodnil tým, že rozhodnutím odvolacieho súdu mu bola odňatá možnosť konať pred súdom [§ 237 písm. f) O. s. p.]. Podľa žalobcu, uvedená vada konania spočíva v tom, že odvolací súd odmietol jeho odvolanie, hoci pre také rozhodnutie tu neboli dôvody. Odvolací súd totiž nesprávne vychádzal z toho, že odvolanie podal (na pošte) až 29. mája 2003, po uplynutí odvolacej lehoty. Odvolanie v skutočnosti podal 28. mája 2003 telefaxovým podaním, ktoré je aj založené v spise súdu prvého stupňa.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O. s. p.), po zistení, že dovolanie bolo podané včas osobou oprávnenou na tento procesný úkon, skúmal ďalej, či smeruje proti takému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom. Dos-

volací súd preto pochybil, ak za odvolanie žalobcu mylne považoval originál jeho podania, a nie jeho telefaxové podanie.

Ak za tohto stavu odvolací súd odvolanie odmietol podľa § 218 ods. 1 písm. a) O. s. p. ako oneskorene podané, odňal žalobcovi právo, aby na základe jeho včas podaného odvolania bol ním napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa preskúmaný odvolacím súdom (porovnaj R 23/1994).

So zreteľom na túto vadu, ktorá napíňa skutkovú podstatu ustanovenia § 237 písm. f) O. s. p., dovolanie žalobcu je prípustné a zároveň je tiež dôvodné. Najvyšší súd Slovenskej republiky preto dovolaním napadnuté uznesenie odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 243b ods. 1, veta za bodkočiarkou a ods. 2 prvá veta O. s. p.).

V novom rozhodnutí rozhodne súd aj o trovách dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O. s. p.).

6.

ROZHODNUTIE

Plynutie lehoty na podanie námietok v exekučnom konaní sa posudzuje podľa ustanovenia § 57 Občianskeho súdneho poriadku.

(Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 27. októbra 2004, sp. zn. 2 M Cdo 13/2004)

Okresný súd Levice uznesením z 22. augusta 2003, č. k. 10 Er 193/2003-24, okrem iného, odmietol námietky povinnej proti trovám exekúcie ako oneskorene podané; toto uznesenie nadobudlo právoplatnosť dňa 2. septembra 2003.

Proti tomuto uzneseniu podal dňa 31. augusta 2004 mimoriadne dovolanie generálny prokurátor, ktorého prípustnosť a dôvodnosť vyvodzoval z ustanovenia § 243e ods. 1 a § 243f ods. 1 písm. a) v spojení s § 237 písm. f) O. s. p. s konštatovaním, že keď okresný súd nesprávne odmietol včas podané námietky povinnej, odňal jej možnosť konať pred súdom. Navrhol uznesenie okresného súdu v napadnutej časti zrušiť a v tomto rozsahu mu vec vrátiť na ďalšie konanie.

Povinná vo vyjadrení žiadala mimoriadnemu dovolaniu generálneho prokurátora vyhovieť.

Najvyšší súd, ako súd dovolací (§ 10a ods. 3 O. s. p.), po zistení, že dovolanie generálneho prokurátora spĺňa náležitosti stanovené v ustanovení § 243e ods. 1 O. s. p. v spojení s ustanovením § 243f ods. 1 písm. a) O. s. p., preskúmal vec s poukazom na ustanovenie § 242 ods. 1 O. s. p. a dospel k záveru, že mimoriadne dovolanie je prípustné podľa ustanovenia § 237 písm. f) O. s. p. a je aj opodstatnené podľa ustanovenia § 243f ods. 1 písm. a) O. s. p.

Z o d ô v o d n e n i a r

V občianskom súdnom konaní súdy postupujú tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov, aby nedochádzalo k porušovaniu práv a právom chránených záujmov fyzických a právnických osôb a aby sa práva nezneužívali na úkor týchto osôb. Občianske

súdne konanie je jednou zo záruk zákonnosti a slúži na jej upevňovanie a rozvíjanie (§ 1, § 2, § 3 O. s. p.).

Podľa § 57 ods. 1 O. s. p. do plynutia lehoty sa nezapočíta deň, keď došlo k skutočnosti určujúcej začiatok lehoty.

Podľa § 57 ods. 3 O. s. p. lehota je zachovaná, ak sa posledný deň lehoty urobí úkon na súde alebo podanie odovzdá orgánu, ktorý má povinnosť ho doručiť.

Podľa § 201 ods. 2 zákona č. 233/1995 Zb. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „Exekučný poriadok“), účastník konania môže vzniesť u exekútora do troch dní od doručenia upovedomenia o začatí exekúcie námietky proti trovám exekúcie. O námietkach rozhoduje súd (§ 45). Proti rozhodnutiu súdu o námietkach proti trovám exekúcie nie je prípustné odvolanie.

V exekučnom konaní sa používajú ustanovenia prvej až štvrtej časti Občianskeho súdneho poriadku, ak

- a) nie je ustanovené inak v Exekučnom poriadku a
- b) nevylučuje to povaha veci, konkrétnej procesnej situácie alebo konkrétneho procesného úkonu exekučného súdu, účastníkov exekučného konania alebo tretích osôb (pórov. § 254 ods. 3 O. s. p.).

Z tejto zásady je zrejmé, že sa v prejednávanej exekučnej veci mali použiť ustanovenia o doručovaní upravené v prvej časti štvrtej hlavy Občianskeho súdneho poriadku,

Zo spisu súdneho exekútora, sp. zn. Ex 589/03, z obsahu ktorého okresný súd vychádzal pri rozhodovaní o námietkach povinnej proti trovám exekúcie je evidentné, že upovedomenie o začatí exekúcie z 8. júla 2003, sp. zn. Ex 589/03, bolo povinnej doručené 11. júla 2003, t. j. v piatok; táto dňa 14. júla 2003, t. j. v pondelok odovzdala na poštovú prepravu námietky proti trovám exekúcie, ktoré boli doručené súdnemu exekútorovi dňa 15. júla 2003.

Lehota na podanie námietok je procesnou lehotou. Stačilo teda, ak sa v posledný deň lehoty námietky podali na pošte, prípadne na inom orgáne, ktorý bol povinný procesný úkon doručiť. Na zachovanie lehoty sa vyžaduje, aby námietky boli doručené exekútorovi.

Vzhľadom na to, že v danom prípade je nepochybné, že povinná vzniesla u exekútora námietky proti trovám exekúcie v zákonom stanovenej

3-dňovej lehote, mal okresný súd skúmať ich odôvodnenosť a rozhodnúť o nich meritórne.

Rozhodnutím súdu o odmietnutí námietok povinnej proti trovám exekúcie z dôvodu ich oneskoreného podania, bol porušený zákon; dovolací súd s poukazom na ustanovenie § 243f ods. 1 písm. a) v spojení s ustanovením § 237 písm. f) O. s. p. konštatoval, že týmto postupom v konaní a naň nadväzujúcim uznesením okresný súd odňal povinnej možnosť konať pred súdom, čím naplnil namietnutý dovolací dôvod.

Z uvedených dôvodov Najvyšší súd Slovenskej republiky podľa ustanovenia § 243b ods. 2 v spojení s § 243j ods. 2 O. s. p. rozhodol tak, že vyššie uvedené uznesenie okresného súdu v napadnutej časti zrušil a vec mu v rozsahu zrušenia vrátil na ďalšie konanie.

Právny názor dovolacieho súdu je pre súd prvého stupňa záväzný (§ 243d ods. 1 O. s. p.).

7. ROZHODNUTIE

Poistné na zdravotné poistenie a penále za jeho oneskorené zaplatenie nemožno použiť na úhradu dlhov tretích osôb v oblasti práva súkromného.

Námietka, že povinnosť zaplatiť poistné na zdravotné poistenie a penále za jeho oneskorené zaplatenie zanikla zaplatením dlhu zo súkromnoprávneho vzťahu, je právne bezvýznamná.

(Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 20.februára 2004,
sp. zn. SŽ-o-KS 81/03)

Rozhodnutím z 27. júla 2002 žalovaná potvrdila platobný výmer Všeobecnej zdravotnej poisťovne v B., pobočka v T., z 13. júna 2002, ktorým bol žalobca zaviazaný zaplatiť podľa § 18 ods. 8, § 23 ods. 1, 2 zákona NR SR č. 273/1994 Z. z. v znení neskorších predpisov dlžné poistné na zdravotné poistenie za mesiac október 2001 a za mesiace január 2002 až marec 2002 v sume 6 111 427,- Sk, poplatok z omeškania vo výške 1 596 879,- Sk, poplatok z omeškania 981 432,- Sk a trovy konania vo výške 35,- Sk. Svoje rozhodnutie odôvodnila najmä poukazom na výsledky záverov protokolu o kontrole, ktorú vykonali pracovníci Všeobecnej zdravotnej poisťovne v B, pobočka v T., v čase od 11. februára 2002 do 12. júna 2002 u právneho predchodcu žalobcu v B. nad B., ktorý bol platiteľom poistného, ale aj zistením, že poistné nebolo odvedené včas a v správnej výške na adresu žalovanej. Nezhľadnala námietku žalobcu, podľa ktorej už boli pohľadávky na poistnom odvedené príkazom pohľadávky žalovanej (odvod na zdravotné poistenie) proti žalobcovi v prospech tretej osoby, ktorou bol oprávnený B. Stalo sa tak na základe exekučného príkazu súdneho exekútora z 27. novembra 2001.

Proti rozhodnutiu žalovanej podal včas žalobu žalobca v časti týkajúcej sa zaplatenia poistného za obdobie október 2001 vo výške 1 152 667,89 Sk a poplatku za nezaplatené poistné za to isté obdobie vo výške 444 930,- Sk. Tvrdil, že poistné bolo z účtu žalobcu odvedené na základe exekučného príkazu na účet oprávneného, ktorý bol veriteľom zdravotnej poisťovne Perspektíva DZP (ako právnej predchodkyne žalovanej), a preto ho žalovaná nemôže požadovať od žalobcu znova, rovnako ako nemá v dôsledku tejto skutočnosti ani právo požadovať poplatok za nezaplatené poistné. Žiadal preto preskúmané rozhodnutie zrušiť.

Žalovaná žiadala napadnuté rozhodnutie potvrdiť a uviedla, že poisťné na jej účet zaplatené nebolo. Namietala, že nie je právnou nástupkyňou zrušenej poisťovne Perspektíva DZP. Neručí za jej záväzky, a preto dlhy, ktoré mal žalobca na poisťnom voči žalovanej, nezanikli ani v prípade, ak žalobca poskytol plnenie zodpovedajúce výške poisťného a penále za jeho oneskorené zaplatenie tretiemu subjektu na úhradu dlhov inej poisťovne.

Po vykonanom dokazovaní Krajský súd v B. rozsudkom z 27. marca 2003 rozhodnutie žalovanej z 27. júla 2002 a platobný výmer pobočky žalovanej v T. z 13. júna 2002 zrušil a vec jej vrátil na ďalšie konanie. Vychádzal z obdobného právneho názoru ako žalobca a vyvodil, že dlh žalobcu na poisťnom pre žalovanú zanikol jeho splnením na základe exekučného príkazu príkazom pohľadávky. Súčasne zaviazal žalovanú na náhradu trov konania vo výške 49 948,- Sk.

Vo včas podanom odvolaní žalovaná žiadala napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa zrušiť, lebo je vecne nesprávny. Poukázala na dôvody uvedené už v konaní pred súdom prvého stupňa.

Žalobca žiadal napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa potvrdiť ako vecne správny.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd odvolací (§ 246b ods. 3, § 246c a § 250j ods. 4 O. s. p.), preskúmal napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa, aj konanie, ktoré mu predchádzalo, a dospel k záveru, že odvolaniu žalovanej treba vyhovieť a napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa treba zmeniť a žalobu zamietnuť.

Podľa § 10 ods. 1 písm. d) zákona č. 273/1994 Z. z. o zdravotnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon“) sú povinní platiť poisťné na zdravotné poistenie (ďalej len „poisťné“) zamestnávateľa, ktorými sú na účely tohto zákona fyzické osoby alebo právnické osoby zamestnávajúce inú fyzickú osobu v pracovnom pomere alebo obdobnom pracovnom vzťahu, alebo plniace voči zamestnancovi povinnosti zamestnávateľa.

Podľa § 47 ods. 1 až 3 zákona Všeobecná zdravotná poisťovňa hospodári s poisťným, s finančnými prostriedkami, s vlastným majetkom, ktorý nadobudla svojou činnosťou, a spravuje majetok štátu podľa osobitného predpisu.

Majetok všeobecnej poisťovne tvoria hnutelné veci, nehnuteľné veci a pohľadávky nadobudnuté pri vzniku všeobecnej poisťovne a počas jej činnosti, s výnimkou vecí vo vlastníctve štátu.

Majetkom všeobecnej poisťovne nie sú finančné prostriedky, ktoré tvoria základný fond, rezervný fond a účelový fond.

Podľa § 37 ods. 1, 3 a 4 zákona účastníkmi exekučného konania sú oprávnený a povinný. Proti inému než tomu, kto je v rozhodnutí označený ako povinný, alebo v prospech iného než toho, kto je v rozhodnutí označený ako oprávnený, možno vykonať exekúciu, len ak sa preukázalo, že naňho prešla povinnosť alebo právo z exekučného titulu (§ 41),

Prechod povinnosti alebo právo možno preukázať len listinou vydanou alebo overenou oprávneným orgánom, ak nevyplýva priamo z právneho predpisu.

Podľa § 41 ods. 1, 2 citovaného zákona exekučným titulom je vykonateľné rozhodnutie súdu, ak priznáva právo, zaväzuje k povinnosti, alebo postihuje majetok. Podľa tohto zákona možno vykonať exekúciu aj na podklade iných vykonateľných rozhodnutí, schválených zmierov, platobných výmerov, výkazov nedoplatkov a dohôd, ktorých súdnu exekúciu pripúšťa zákon.

Z o d ô v o d n e n i a :

Zo spisov vyplýva, že žalobca v spornom období neodviedol na účet žalovanej poisťovne na zdravotné poistenie v predpísanej výške. Túto skutočnosť žalobca ani nepopieral. Tvrdil však, že jeho pohľadávka zanikla v dôsledku úkonu exekútora, ktorý nariadil vykonanie exekúcie prikázaním pohľadávky žalovanej na účet oprávneného, ktorý bol veriteľom zrušenej zdravotnej poisťovne Perspektíva DZP.

V uvedenej veci bolo potrebné pre posúdenie zákonnosti rozhodnutia žalovanej o predpísaní poisťného na zdravotné poistenie a poplatku z omeškania zistiť, či uskutočnená exekúcia na majetok žalobcu spôsobila zánik jeho dlhu na poisťnom na zdravotné poistenie a aj dlhu na poplatku z omeškania. Keďže v spornej veci bola exekúcia uskutočnená prikázaním pohľadávky žalovanej na poisťnom proti žalobcovi v prospech veriteľa zrušenej poisťovne Perspektíva DZP, mohlo k zániku dlhov dôjsť uvedeným spôsobom len v prípade, ak žalovaná platne prevzala dlhy zrušenej poisťovne Perspektíva DZP. V takom prípade mohli byť pohľadávky tretích osôb proti tejto poisťovni uspokojené z majetku žalovanej. Táto skutočnosť v konaní preukázaná nebola, lebo s poukazom na rozhodnutie Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky z 19. decembra 2001 v spojení s jeho rozhodnutím z 1. júla 1999, nebola žalovaná univerzálnou právnou nástupkyňou zrušenej poisťovne Perspektíva DZP už od počiatku. Z obsahu vykonaného dokazovania ne-

vyplýva, aké konkrétne pohľadávky zrušenej poisťovne Perspektíva DZP mali byť uspokojené z majetku žalovanej a v spornej veci je takéto zisťovanie aj nadbytočné. Rovnako nemožno zistiť, na akom základe žalobca považuje poisťné na zdravotné poistenie za majetok žalovanej, keď priamo z právneho predpisu vyplýva opak. Samotný výkon exekúcie ešte nemohol mať za následok zánik práva žalovaného vymáhať poisťné a poplatok z omeškania. Treba k tomu uviesť, že nezaplatené poisťné na zdravotné poistenie a poplatok z omeškania nie sú dlhmi podľa práva súkromného.

V konaní žalobca nepreukázal, že pohľadávka žalovanej na zaplatenie poisťného a penále z jeho oneskoreného zaplatenia proti nemu zanikla jej prikázaním tretej osobe. Súd prvého stupňa nemohol považovať za nezákonné rozhodnutie žalovanej, na základe ktorého bolo sporné poisťné a penále za jeho oneskorené zaplatenie predpísané na úhradu žalobcovi, lebo z poisťného na zdravotné poistenie a penále za jeho oneskorené zaplatenie nemožno uhrádzať dlhy tretích osôb vo sfére práva súkromného.

Treba zdôrazniť, že exekučný príkaz mohol smerovať len proti majetku poisťovne. Poisťné na zdravotné poistenie sa však odvádza do fondov poisťovne, ktoré nie sú jej majetkom a z uvedeného dôvodu ich nemožno exekvovať a zabezpečovať z neho zaplatenie dlhov poisťovne alebo jej právnych predchodcov. K zániku dlhu žalobcu na poisťnom preto mohlo dôjsť len v prípade, ak by uvedené pohľadávky žalobca žalovanej riadne uhradil. K takémuto zániku pohľadávok nedošlo.

Základom pre posúdenie otázky zániku dlhu prikázaním pohľadávky preto nebolo ani zisťovanie, či žalovaná v rámci univerzálnej sukcesie prevzala dlhy zrušenej poisťovne, a či v dôsledku tejto skutočnosti alebo na základe inej právnej skutočnosti došlo k prechodu dlhov zrušenej poisťovne (vrátane dlhu, ktorý bol uhradený z majetku žalobcu) na žalovanú.

V konaní preto žalovaná dôvodne namietala, že k zaplateniu dlhov žalobcu na poisťnom nedošlo. Dlhy, ktoré boli zaplatené veriteľovi zdravotnej poisťovne Perspektíva DZP, neboli jej dlhmi, ktoré možno uhradiť z poisťného, lebo žalovaná nebola a nie je vlastníčkou majetku z fondov uvedených v zákone.

Dlh vo vzťahu k veriteľom zrušenej poisťovne a vo vzťahu k žalobcovi možno uspokojiť len z majetku veriteľa a vykonaným dokazovaním nebolo preukázané, že neexistovala pohľadávka žalovanej, ktorú by bolo možné prikázať na uspokojenie pohľadávok iných veriteľov z prostriedkov jednotlivých fondov poisťovne vytvorených z odvodov poisťného, z pokút a penále. Žalovaná nemala v konaní dlžníkov oprávnených čerpať prostriedky z uve-

dených fondov a rovnako oni nemali voči nej pohľadávku, ktorú by bolo možné prikázať na úhradu z uvedených zdrojov.

Prikázanie pohľadávky žalovanej na úhradu poistného a penále za oneskorené zaplatenie poistného na zdravotné poistenie voči žalobcovi nemohlo mať preto za následok zánik povinnosti žalobcu platiť žalovanej poistné a penále za jeho nezaplatenie.

V prípade, ak sa žalobca domnieval, že v dôsledku exekučného príkazu exekútora z 27. novembra 2001 o prikázaní pohľadávky utrpel na svojich právach ujmu, mohol sa domáhať ochrany svojich práv súkromnoprávnou žalobou, ak bezdôvodné obohatenie získala tretia osoba na jeho úkor. Posúdenie prípadného nároku na vrátenie bezdôvodného obohatenia patrí do právomoci súdu v občianskoprávnom konaní.

Takýto prípadný nárok však nemá žiadnu súvislosť s povinnosťou žalobcu platiť poistné na zdravotné poistenie žalovanej, lebo povinnosť zaplatiť poistné a poplatok z omeškania žalobcovi nezanikla.

Súd prvého stupňa preto nepostupoval správne, keď preskúmané rozhodnutie žalovanej zrušil. Rozhodol tým na základe nesprávneho právneho názoru, hoci riadne a dostatočne zistil skutočný stav veci. Táto skutočnosť mala za následok, že odvolací súd musel podľa § 246c O. s. p. v spojení s § 220 ods. 1 O. s. p. rozsudok súdu prvého stupňa zmeniť tak, že podľa § 250j ods. 1 O. s. p. žalobu zamietol.

8.

ROZHODNUTIE

I. Pohľadávky z práva verejného a pohľadávky z práva súkromného nie sú pohľadávkami rovnakého druhu, a preto ich vzájomné započítanie alebo postúpenie na úhradu pohľadávok tretích osôb na uspokojenie dlhov z práva súkromného neprichádza do úvahy.

II. Nedoplatok na poistnom na zdravotné poistenie je dlhom z práva verejného, pri ktorom poisťovňa vykonáva určitý rozsah správy vecí verejných na základe zákonného zmocnenia. Pri vymáhaní nedoplatkov na poistnom a poplatku z omeškania za jeho nezaplatenie nie je s platiteľom poistného v súkromnoprávnom (obchodnom alebo občianskoprávnom) vzťahu. Na započítanie pohľadávok proti nedoplatku na poistnom možno použiť ustanovenia Občianskeho zákonníka alebo Obchodného zákonníka len vtedy, ak sa započítanie uskutočňuje medzi poisťovňou a prislúchajúcimi subjektmi verejného práva (napr. zariadeniami poskytujúcimi zdravotnícke služby) vtedy, ak sú predmetom započítania vzájomné pohľadávky verejnoprávneho charakteru.

(Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 20. februára 2003, sp. zn. Sž-o-KS 87/03)

Krajský súd v B. rozsudkom z 27. marca 2003 zrušil rozhodnutie žalovanej z 20. mája 2002, ktorým bol potvrdený platobný výmer Všeobecnej zdravotnej poisťovne, pobočky v D. K. z 5. decembra 2001, ukladajúci žalobcovi povinnosť zaplatiť žalovanej podľa § 18 ods. 1 zákona č. 273/1994 Z. z. dlžné poistné za čas od 1. augusta 2001 do 31. októbra 2001 vo výške 1 373 130,- Sk a trovy konania predstavujúce náklady na poštovné vo výške 50,- Sk. Potvrdil tiež rozhodnutie žalovanej z 20. mája 2002, ktorým bol potvrdený platobný výmer Všeobecnej zdravotnej poisťovne, pobočky v D. K. z 5. decembra 2001, podľa ktorého bola žalobcovi uložená povinnosť zaplatiť 0,2 % poplatok z omeškania vo výške 94 115,- Sk v zmysle § 23 ods. 2 zákona č. 273/1994 Z. z. z dôvodu nezaplateného poistného za čas od 1. augusta 2001 do 31. októbra 2001. Zhodne ako žalobca dospel aj súd prvého stupňa k záveru, že žalovaná nebola oprávnená predpísať na náhradu žalobcovi poistné a poplatok za jeho nezaplatenie zo sporného obdobia, lebo k zániku dlhu žalobcu na poistnom došlo jednostranným započítaním tých jeho po-

hľadávok proti žalovanej, ktoré nadobudol od majiteľa zariadenia na poskytovanie zdravotníckej starostlivosti, a to Lekárne u Anjela v D. K. Keďže podľa právneho názoru súdu prvého stupňa bolo započítanie pohľadávky poskytovateľa zdravotnej starostlivosti možné podľa § 580 a § 581 Občianskeho zákonníka, zrušil preskúmané rozhodnutia a zaviazal žalovanú zaplatiť žalobcovi aj trovy prvostupňového konania vo výške 17 287,- Sk na účet jeho právneho zástupcu do 15 dní od právoplatnosti rozsudku.

Proti rozsudku súdu prvého stupňa podala žalovaná odvolanie. Domáha sa ním jeho zrušenia. Namietala, že žalobca nemohol započítať jej pohľadávky na poisťnom proti tretej osobe, lebo takýto postup podľa zákona nie je možný.

Žalobca vo vyjadrení k odvolaniu uviedol, že súd prvého stupňa rozhodol vo veci správne a žiadal napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa potvrdiť z jeho správnych dôvodov.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd odvolací (§ 246b ods. 3, § 246c a § 250j ods. 4 O. s. p.), preskúmal napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa, aj konanie, ktoré mu predchádzalo a dospel k záveru, že odvolaniu žalovanej treba vyhovieť.

Podľa § 18 ods. 1 zákona č. 273/1994 Z. z. o zdravotnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o zdravotnom poistení“) poisťné za príslušný kalendárny mesiac, ktoré odvádza zamestnávateľ, je splatné v deň, ktorý je určený na výplatu príjmov uvedených v § 13 ods. 1 za príslušný kalendárny mesiac. Ak je výplata príjmov zamestnancov pre jednotlivé organizačné útvary zamestnávateľa rozložená na rôzne dni, poisťné za príslušný kalendárny mesiac je splatné v deň poslednej výplaty príjmov zamestnancov zúčtovaných za príslušný kalendárny mesiac. Ak nie je takýto deň určený, poisťné za príslušný kalendárny mesiac je splatné v prvý deň kalendárneho mesiaca nasledujúceho po uplynutí výplatného obdobia ukončeného v predchádzajúcom mesiaci.

Príslušná poisťovňa predpíše platiteľovi poisťného (§ 16 ods. 1 až 3) platobným výmerom dlžné poisťné, ak ho neodviedol v termíne splatnosti podľa odsekov 1 až 4 uvedeného zákona.

Podľa § 19 ods. 1, 2 zákona o zdravotnom poistení zamestnávateľ je povinný vykázať príslušnej poisťovni poisťné za príslušný kalendárny mesiac spôsobom určeným poisťovňou. Príslušná poisťovňa predpíše zamestnávateľovi uvedenému v odseku 1 platobným výmerom poisťné, ak zamestnávateľ nevykázal poisťné vôbec, alebo ak ho vykázal v nesprávnej výške.

Podľa § 23 ods. 1 zákona o zdravotnom poistení ak platiteľ poistného zistil, že poistné nebolo uhradené včas a v správnej výške, je povinný zaplatiť poplatok z omeškania vo výške 0,1 % z dlžnej sumy za každý kalendárny deň omeškania odo dňa pôvodnej splatnosti poistného za príslušný kalendárny mesiac alebo odo dňa skrátenia poistného za príslušný kalendárny mesiac do dňa, keď bola dlžná suma poukázaná na účet príslušnej poisťovne.

Ak poisťovňa zistí nedostatky uvedené v odseku 1, predpíše platiteľovi poistného poplatok z omeškania vo výške 0,2 % z dlžnej sumy poistného za každý kalendárny deň, prípadne odo dňa pôvodnej splatnosti poistného za príslušný kalendárny mesiac alebo odo dňa skrátenia tohto poistného za príslušný kalendárny mesiac odo dňa, keď bola dlžná suma poukázaná na účet príslušnej poisťovne.

Pre splatnosť poplatku z omeškania, spôsob jeho platenia, vymáhania, premičania a vracania preplatku a poplatku z omeškania platia primerane ustanovenia druhej časti tohto zákona (§ 23 ods. 2, 3 zákona o zdravotnom poistení).

Podľa § 38a zákona o zdravotnom poistení vzájomné pohľadávky, ktoré vzniknú zdravotníckym zariadeniam a zdravotným poisťovňami v súvislosti s poskytovaním zdravotnej starostlivosti, sa započítavajú podľa osobitných predpisov,

Tieto pohľadávky nemožno postúpiť inej osobe, ak sa zdravotná poisťovňa a zdravotnícke zariadenie na tom v zmluve podľa § 38 dohodnú.

Podľa § 47 zákona o zdravotnom poistení všeobecná zdravotná poisťovňa hospodári s poistným, s finančnými prostriedkami, s vlastným majetkom, ktorý nadobudla svojou činnosťou a spravuje majetok štátu podľa osobitného predpisu. Majetok všeobecnej zdravotnej poisťovne tvoria hnuťelné veci, nehnuteľné veci a pohľadávky nadobudnuté pri vzniku všeobecnej poisťovne a počas jej činnosti s výnimkou vecí vo vlastníctve štátu. Majetkom Všeobecnej zdravotnej poisťovne nie sú finančné prostriedky, ktoré tvoria základný fond, rezervný fond a účelový fond.

Podľa § 76f ods. 1 až 3 zákona o zdravotnom poistení započítanie pohľadávok podľa § 38a ods. 1 citovaného zákona možno uplatniť aj na pohľadávky, ktoré vznikli do 1. júla 1999.

Pohľadávky zdravotných poisťovní na poistnom, pohľadávky zdravotníckych zariadení na úhrade za poskytnutú zdravotnú starostlivosť a pohľadávky právnických osôb alebo fyzických osôb voči zdravotníckym zariade-

niam súvisiace s poskytovaním zdravotnej starostlivosti, ktoré vznikli do 1. júla 1999, možno vzájomne započítať, ak sa na tom všetky zúčastnené strany dohodnú. Na započítanie pohľadávok podľa tohto ustanovenia sa nevzťahujú osobitné predpisy.

Pohľadávky uvedené v § 38a ods. 1 zákona o zdravotnom poistení, ktoré vznikli do 1. júla 1999, nemožno postúpiť inej osobe, ak sa tak nedohodlo podľa § 38a ods. 2 uvedeného zákona.

Podľa § 580 Občianskeho zákonníka, ak veriteľ a dlžník majú vzájomné pohľadávky, ktorých plnenie je rovnakého druhu, zaniknú započítaním, pokiaľ sa vzájomne kryjú, ak niektorý z účastníkov urobí voči druhému prejav smerujúci k započítaniu. Zánik nastane okamihom, keď sa stretli pohľadávky spôsobilé na započítanie.

Podľa § 581 ods. 1, 9 a 10 toho istého zákona započítanie nie je prípustné proti pohľadávke na náhradu škody spôsobenej na zdraví, ibaže by išlo o vzájomnú pohľadávku na náhradu škody toho istého druhu. Započítanie nie je prípustné ani proti pohľadávkam, ktoré nemožno postihnúť výkonom rozhodnutia.

Podľa § 363 Obchodného zákonníka, ak pohľadávka bola postupne prevedená na niekoľko osôb, môže dlžník použiť na započítanie iba pohľadávku, ktorú mal v čase prevodu voči prvému veriteľovi, a pohľadávku, ktorú má voči poslednému veriteľovi.

Podľa § 364 Obchodného zákonníka na základe dohody strán možno započítať akékoľvek vzájomné pohľadávky.

Osobitným predpisom k poznámke pod čiarou k § 76f ods. 2 zákona o zdravotnom poistení je § 580 Občianskeho zákonníka.

Z o d ť o v d n e n i a :

Zo spisov vyplýva, že žalobca nezaplatil žalovanej poistné na zdravotné poistenie za čas od augusta 2001 do októbra 2001 vo výške 1 373 130,- Sk a rovnako ani poplatok z omeškania tejto dlžnej sumy vo výške 94 115,- Sk, predstavujúci 0,2 % zo základu. Táto skutočnosť nebola medzi účastníkmi sporná.

Z hľadiska posúdenia zákonnosti postupu žalovanej pri predpísaní uvedených dlžných pohľadávok však bolo potrebné vyriešiť otázku, aký charakter má pohľadávka na poistnom a pohľadávka na poplatku z omeškania pre

nezaplatenie poistného, aby bolo možné posúdiť, či tieto nezankli niektorým zo spôsobov predpokladaných v zákone.

Ak dlh žalovanej proti pôvodnému veriteľovi za nezaplatenú a poskytnutú zdravotnú starostlivosť je dlhom podľa práva verejného, spravuje sa aj tento dlh rovnakými princípmi, ako napr. nedoplatky na daniach, pokutách, penále, peňažných trestoch a pod. Na vznik, trvanie, zmenu, ale ani na zánik takejto pohľadávky potom nemožno nahliadať podľa ustanovení práva súkromného, a to ani vtedy, ak sa v oblasti verejného práva používajú ustanovenia Občianskeho zákonníka alebo Obchodného zákonníka preto, že na použitie uvedených predpisov odkazuje zákon z oblasti práva verejného.

Skutočnosť, že sporné pohľadávky vznikli ako nedoplatky na plneniach z práva verejného a nie ako pohľadávky z práva súkromného spôsobuje, že ich charakter zostáva trvalo zachovaný a nemôže sa zmeniť. Tieto pohľadávky nevznikli z občiansko-právných, ani z obchodných vzťahov, preto každé nakladanie s nimi sa môže uskutočniť len v rámci ustanovení práva verejného. Nemôže sa tak stať na základe dohody, uzavretej medzi subjektom práva verejného a subjektom práva súkromného. Uzavieranie dohôd o nich je možné len vo sfére práva verejného a ich zmluvná zmena na občianskoprávne, prípadne obchodno-právne záväzky je pojmovo vylúčená,

Ani prípadné výnimočné použitie právnych predpisov z oblasti práva pri nakladaní s nimi neznamená, že sa zmenili na pohľadávky súkromno-právne. Ani v spornej veci nemožno vyvodiť, že možnosť použitia ustanovení Občianskeho zákonníka alebo Obchodného zákonníka podľa § 38a zákona o zdravotnom poistení spôsobí zmenu záväzkov z verejného práva na záväzky súkromnoprávne, s ktorými sa dá nakladať ľubovoľne ako s pohľadávkami súkromnoprávneho charakteru. Takýto výklad by znamenal likvidáciu verejnoprávneho hospodárenia žalovanej, čo je zo samotnej podstaty zákona vylúčené. Navyše, z obsahu citovaného § 38a ods. 2 zákona o zdravotnom poistení možno vyvodiť len prípustnosť dohody o postúpení pohľadávok, ktoré vzniknú v súvislosti s poskytovaním zdravotnej starostlivosti medzi zdravotníkmi zariadeniami a poisťovňou, nie však medzi ďalšími subjektmi súkromného práva.

Iné použitie uvedeného ustanovenia a jeho iný výklad by znemožňovali uplatňovanie garancie štátu nad hospodárením s fondmi poisťovne podľa § 47 zákona o zdravotnom poistení.

Možno prijať tvrdenie, že osobitným právnym predpisom môže byť upravený postup, ktorým sú určité pohľadávky vylúčené z postúpenia. Takýmto predpisom bol práve § 38a ods. 2 zákona o zdravotnom poistení, ktorý neu-

možnoval žalovanej uzavrieť so zdravotníckym zariadením zmluvu dovoľujúcu postúpenie pohľadávky. Z tohto ustanovenia práva verejného však nevyplýva, že by pohľadávka zdravotníckeho zariadenia mohla byť postúpená aj inému subjektu, ktorý nevykonáva zdravotnícke služby, teda subjektu práva súkromného. Výklad žalobcu, ktorý sa domnieva, že postúpenie takejto pohľadávky aj s dôsledkami jej následného započítania proti nedoplatkom na poistnom a na poplatku z omeškania bolo možné zmluvne len vylúčiť, nie je vyčerpávajúci.

Zakladá sa len na existencii a vymáhaní pohľadávok v oblasti práva súkromného a nezohľadňuje, že uvedené ustanovenie je obsiahnuté v predpise práva verejného, v ktorom je upravená len oblasť verejnoprávných vzťahov. Zmluvu o postúpení pohľadávky, podľa ktorej by zdravotnícke zariadenie (Lekáreň u Anjela) mohlo platne a účinne postúpiť žalobcovi svoju pohľadávku voči žalovanej vo výške 266 435,50 Sk, pohľadávku vo výške 506 446,- Sk a pohľadávku vo výške 578 299,80 Sk, bolo možné uzavrieť len so zdravotníckym zariadením a aj postúpenie pohľadávok na poistnom sa mohlo realizovať len medzi subjektmi verejného práva, ktorými sú podľa zákona zdravotnícke zariadenia (teda aj lekáreň). Skutočnosť, že zmluva takehoto charakteru neexistovala, ešte neumožňovala jej uzavretie so subjektmi súkromného práva.

Z predložených dôkazov vyplýva, že dlh, ktorý prevzal žalobca od zdravotníckeho zariadenia, bol dlhom z práva verejného, a preto nemohol zaniknúť započítaním proti pohľadávke na nedoplatku na poistnom na zdravotné poistenie alebo proti pohľadávke na poplatku z omeškania rovnakým spôsobom, ako dlh súkromno-právny.

Hoci z výsledkov dokazovania nemožno vylúčiť, že žalovaná mala prípadne zaplatiť žalobcovi dlh súkromno-právnej povahy (napr. z kúpy vecí patriacich do majetku žalovanej), mohlo by dôjsť k uspokojeniu dlhu započítaním proti jej majetku. Takáto možnosť sa však môže týkať výlučne dlhu súkromno-právneho, ktorého existencia nebola v konaní preukázaná a v spornej veci jej dokazovanie ani nebolo potrebné.

V konaní nebolo preukázané, že na žalobcu prešla pohľadávka verejnoprávneho charakteru, a že žalobca je poskytovateľom zdravotníckych služieb. Žalobca preto nemôže uvedený dlh na poistnom na zdravotné poistenie a poplatku z omeškania uspokojiť započítaním svojej pohľadávky súkromno-právneho charakteru proti pohľadávke žalovanej.

Možno uzavrieť, že nedoplatok na poistnom na zdravotné poistenie je dlhom z práva verejného, pri ktorom žalovaná vykonáva určitý rozsah sprá-

vy vecí verejných na základe zákonného zmocnenia. Pri vymáhaní nedoplatku na poistnom a poplatku z omeškania za jeho nezaplatenie teda nepochybne nie je so žalobcom v súkromno-právnom (obchodnom alebo občianskoprávnom) vzťahu a dlhy, ktoré vznikajú žalobcovi zo vzťahov práva verejného, nemožno považovať za dlhy, ktoré majú rovnakú povahu ako dlhy z práva súkromného. Na započítanie pohľadávok proti takýmto nedoplatkom preto nebolo možné použiť ustanovenia Občianskeho zákonníka alebo Obchodného zákonníka, ak sa započítanie neuskutočnilo medzi poisťovňou a zariadením poskytujúcim zdravotnícke služby.

Nebolo preto možné jednostranné započítanie pohľadávky pôvodných pohľadávok, ktoré má žalovaná z oblasti práva verejného (poistné, penále a pod.) u tretej osoby, ktorou bolo zdravotnícke zariadenie, voči pohľadávkam, ktoré má tretia osoba neposkytujúca zdravotnícke služby voči žalovanej.

Súd prvého stupňa preto nemal dostatok skutkových ani právnych podkladov pre záver, že žalovaná napadnutými rozhodnutiami predpísala na náhradu žalobcovi poistné aj poplatok za jeho oneskorené zaplatenie v čase, kedy už dlh na poistnom a penále zanikol započítaním.

Odvolaací súd preto odvolaniu žalovanej vyhovel a napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa zmenil tak, že žalobu zamietol (§ 220 O. s. p.).

9.

ROZHODNUTIE

Posudok posudkovej komisie sociálneho zabezpečenia má v konaní o priznanie alebo odňatie dávky, podmienenej dlhodobou nepriaznivým zdravotným stavom rovnakú právnu hodnotu, ako znalecký posudok vypracovaný súdnym znalcom. Žiadnym z týchto dôkazných prostriedkov nie je súd viazaný a posudzuje ich podľa svojej úvahy jednotlivo, ale tiež v ich vzájomnej súvislosti s ostatnými dôkazmi.

(Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 24. septembra 2003, sp. zn. I So 109/03)

Rozhodnutím odporkyne z 23. septembra 2002 bola zamietnutá žiadosť navrhovateľa o čiastočný invalidný dôchodok s odôvodnením, že podľa posudku Posudkovej komisie sociálneho zabezpečenia Sociálnej poisťovne - pobočky v K. nie je čiastočne invalidný v zmysle § 37 ods. 3 zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnom zabezpečení“).

Navrhovateľ vo včas podanom opravnom prostriedku namietol, že jeho zdravotný stav je zlý a podmieňuje čiastočnú invaliditu. Dopad jeho zdravotných ťažkostí na pracovný potenciál nebol v konaní správne zistený a vyhodnotený, na došetrenie sporných otázok bolo treba nariadiť znalecké dokazovanie a dokazovanie svedeckou výpoveďou jeho matky. Vzhľadom na to, že jeho žiadosť o čiastočný invalidný dôchodok bola zamietnutá neopodstatnene, žiadal napadnuté rozhodnutie zrušiť a opätovne preskúmať jeho zdravotný stav.

Odporkyňa žiadala napadnuté rozhodnutie potvrdiť.

Krajský súd v K. rozsudkom z 5. marca 2003 rozhodnutie odporkyne potvrdil ako vecne správne a účastníkom nepriznal náhradu trov konania. Dokazovaním, ktoré bolo vykonané posudkami posudkových komisií sociálneho zabezpečenia, mal preukázané, že navrhovateľ je postihnutý detskou mozgovou obrnou, má epilepsiu, Mariánov syndróm, chronickú glomerulonefritídu, trpí bolesťami v krížoch, jeho zdravotný stav ale nepodmieňuje žiadny stupeň invalidity. Ani jedno z týchto ochorení neznižuje pracovný potenciál navrhovateľa do tej miery, aby zakladalo jeho invaliditu alebo čias-

točnú invaliditu. Navrhovateľova epilepsia je kompenzovaná minimálnymi antiepileptikami (bez záchvatov je už 4 až 5 rokov), jeho obličkové funkcie sú v norme, psychologické vyšetrenie nevykazuje poruchy osobnosti alebo intelektu, organicita nie je prítomná a z endokrínologického hľadiska vyžaduje zdravotný stav navrhovateľa len doplnenie kalciových preparátov a vitamínov. Súd nepovažoval za potrebné vykonať dokazovanie svedeckou výpoveďou matky navrhovateľa, lebo za rozhodujúce považoval zistenia posudkových komisií sociálneho zabezpečenia. Návrhu navrhovateľa na doplnenie dokazovania znaleckým posudkom súdneho znalca nevyhovelo z dôvodu, že navrhovateľ v konaní nekonkretizoval svoje výhrady voči zisteniam a záverom posudkových komisií sociálneho zabezpečenia. Keďže zistené ochorenia navrhovateľa sú z hľadiska požadovanej dávky posudkovo bezvýznamné, dospel súd prvého stupňa k rovnakému záveru ako odporkyňa, že navrhovateľ nesplnil zdravotnú podmienku pre priznanie čiastočného invalidného dôchodku. So zreteľom na tieto skutočnosti jej rozhodnutie potvrdil (§ 250q ods. 2 O. s. p.).

Proti tomuto rozsudku podal navrhovateľ odvolanie, v ktorom súdu prvého stupňa vytkol, že pri preskúmaní napadnutého rozhodnutia odporkyne nevyhádžal zo zákonnej úpravy čiastočnej invalidity, nenariadil požadované dokazovanie svedeckou výpoveďou jeho matky (ktorá najlepšie pozná subjektívne a objektívne ťažkosti navrhovateľa) a posudkom súdneho znalca (ktorého výpovedná hodnota má vyšší stupeň právnej sily ako posudok posudkovej komisie sociálneho zabezpečenia). Súd prehliadol, že jeho zdravotný stav je dlhodobo nepriaznivý do tej miery, že zakladá čiastočnú invaliditu, ktorá je daná nielen samotnou základnou chorobou, ale aj prirodzenou a postupnou degeneráciou ľudského organizmu. Napadnutý rozsudok žiadal zrušiť, lebo nie je založený na úplnom a správnom zistení skutkového stavu, lebo súd prvého stupňa prevzal závery a zistenia posudkových komisií sociálneho zabezpečenia bez toho, aby overil ich správnosť a úplnosť.

Odporkyňa označila odvolacie dôvody za neopodstatnené a žiadala napadnutý rozsudok potvrdiť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd odvolací (§ 250s ods. 2 O. s. p.), preskúmal rozsudok krajského súdu a jemu predchádzajúce konanie a dospel k záveru, že odvolaniu navrhovateľa nemožno vyhovieť.

V zmysle § 37 ods. 3 zákona „zákon o sociálnom zabezpečení“ je občan čiastočne invalidný, ak pre dlhodobo nepriaznivý zdravotný stav

a) jeho telesné alebo duševné schopnosti dosahujú polovicu schopností na výkon sústavného zamestnania u zdravých občanov, alebo

- b) je schopný vykonávať doterajšie alebo iné sústavné zamestnanie len za osobitne uľahčených pracovných podmienok, alebo
- c) má značne sťažené všeobecné životné podmienky.

Posúdenie zdravotného stavu občana vyžaduje odborné znalosti, a preto je pri priznávaní alebo odnímaní dávky, podmienenej dlhodobo nepriaznivým zdravotným stavom, zverené príslušným posudkovým komisiám sociálneho zabezpečenia [§ 118 zákona a § 14 písm. b) zákona č. 543/1990 Zb. o štátnej správe sociálneho zabezpečenia].

Žiadosť navrhovateľa o čiastočný invalidný dôchodok zamietla odporkyňa na základe posudku Posudkovej komisie sociálneho zabezpečenia č. 3 Sociálnej poisťovne - pobočky v K. z 2. septembra 2002. Po vlastnom internom vyšetrení a na základe výsledkov z odborného vyšetrenia endokrinologického, neurologického, psychiatrického a psychologického dospela k záveru, že navrhovateľove ochorenia a zdravotné ťažkosti [detská mozgová obrna s následnou dysláliou (poruchou reči) pri dysplázii (poruche vývoja) tvrdého podnebia, ďalej epilepsia štyri roky bez záchvatu, chronické bolesti chrbta s dobrým funkčným nálezom, Mariánov syndróm (dedičné ochorenie postihujúce tkanivo kostry), depresívna symptomatológia (mierneho stupňa)] neobmedzujú jeho pracovný potenciál, a preto navrhovateľ nie je ani len čiastočne invalidný podľa § 37 ods. 3 zákona. Na tomto posudkovom závere zotrvala uvedená posudková komisia aj 16. decembra 2002.

V konaní o preskúmanie zamietajúceho rozhodnutia odporkyne súdom Posudková komisia sociálneho zabezpečenia č. 10 Sociálnej poisťovne - ústredia v B., so sídlom v K. dospela k rovnakému posudkovému záveru. V posudku z 29. januára 2003, ktorý podala po jeho vyšetrení v komisii za účasti neurológa a na základe nálezov z odborných vyšetrení (psychologického, psychiatrického, endokrinologického, nefrologického, EEG, RTG), uviedla, že navrhovateľ je postihnutý dôsledkami detskej mozgovej obrny, má epilepsiu, bolesti v krížoch, Mariánov syndróm, chronickú glomerulonefritídu, no ani jedno z týchto ochorení nie je v takom štádiu, aby podmieňovalo čo i len čiastočnú invaliditu. Epilepsia je kompenzovaná minimálnymi antiepileptikami a liečbou sa podarilo dosiahnuť stav, pri ktorom je navrhovateľ bez záchvatov už 4 až 5 rokov. Podľa zistení komisie sú obličkové funkcie v norme, psychologickým vyšetrením neboli zistené poruchy osobnosti alebo intelektu, organicita nie je prítomná a z endokrinologického hľadiska vyžaduje zdravotný stav navrhovateľa len doplnenie kalciových preparátov a vitamínov.

Vyššie uvedené zhodné závery posudkových komisií považuje odvolací súd za dostatočne podložené odbornými vyšetreniami a nálezmi bez nejas-

ností a vnútorných rozporov. Navrhovateľ ani v odvolacom konaní nepredložil dôkazy, ktoré by tieto posudky spochybnili, alebo ktoré by potvrdili iný rozsah zdravotného poškodenia, než bol ich posudkami ustálený.

Pre posúdenie, či navrhovateľ spĺňa zdravotnú podmienku nároku na čiastočný invalidný dôchodok, bolo v danom konaní potrebné vychádzať z § 37 ods. 3 zákona o sociálnom zabezpečení, ktoré definuje podmienky, za ktorých je občan čiastočne invalidný (pozri vyššie). Iné aspekty, ktoré navrhovateľ naznačil v odvolaní, nebolo možné v konaní zohľadniť, pretože ich platná právna úprava nepovažuje za právne významné.

Nesprávny je názor navrhovateľa, že „výpovedná hodnota znaleckého posudku má vyšší stupeň právnej sily ako posudok posudkovej komisie sociálneho zabezpečenia“. Posudok posudkovej komisie sociálneho zabezpečenia má v konaní o priznanie alebo odňatie dávky, podmienenej dlhodobou nepriaznivým zdravotným stavom, osobitný význam; ide však o dôkazný prostriedok, ktorým súd nie je viazaný a ktorý posudzuje podľa svojej úvahy jednotlivito, ale tiež v jeho súvislosti s ostatnými dôkazmi. Dokazovanie posudkom súdneho znalca sa nariaďuje spravidla v prípade pretrvávajúcich alebo podstatných rozporov pri zisťovaní a vyhodnocovaní zdravotného stavu; aj tento posudok je ale len dôkazný prostriedok, ktorým súd nie je viazaný. Súd vykonané dokazovanie hodnotí podľa zásad vyjadrených v § 132 O. s. p. Zo žiadneho ustanovenia pritom nevyplýva, že by ten-ktorý dôkazný prostriedok mal vyššiu právnu silu alebo právny význam, takže je len vecou úvahy súdu, ako vyhodnotí výsledky vykonaného dokazovania.

Navrhovateľ, ako účastník konania, mal aj v danom konaní podľa § 2501 a nasl. O. s. p. právo vyjadriť sa k návrhom na dôkazy a k dôkazom, ktoré sa vykonali (§ 123 O. s. p.). Mohol preto sám navrhovať, aby sa vykonal určitý dôkaz (§ 120 ods. 1 O. s. p.) a mal právo vyjadrovať sa k návrhom na vykonanie dokazovania iného účastníka konania. Toto právo aj využil. Súd sa jeho návrhmi zaoberal, nebol však nimi viazaný a dokazovanie podľa nich nemusel vykonať, bolo ale jeho povinnosťou vysvetliť, prečo návrhu nevyhovel. V danom prípade súd prvého stupňa takto postupoval. Primerane odôvodnil, prečo nevyhovel návrhu na vykonanie dokazovania svedeckou výpoveďou matky navrhovateľa a posudkom súdneho znalca. Aj podľa názoru odvolacieho súdu by výpoveď navrhovateľovej matky bola nadbytočná, lebo navrhovateľ (ako vyplýva zo spisu) nemá postihnutý intelekt, je spôsobilý samostatne pred súdom vystupovať a vyjadrovať sa k predmetu sporu, takže ako najbezprostrednejšie zainteresovaná osoba vie najlepšie opísať svoje subjektívne a objektívne ťažkosti. Odvolací súd sa stotožňuje aj s názorom súdu prvého stupňa, že pre nariadenie dokazovania posudkom súdneho

znalca neboli dôvody, lebo navrhovateľ vôbec nevysvetlil, ktoré zistenia posudkových komisií sociálneho zabezpečenia nepovažuje za správne alebo úplné, v čom konkrétne vidí nedostatky posudkov posudkových komisií sociálneho zabezpečenia, čo komisie zanedbali a čo nesprávne posúdili alebo vyhodnotili. Treba dodať, že v konaní sa nevyskytli žiadne rozpory medzi posudkami posudkových komisií navzájom alebo medzi posudkami posudkových komisií a názormi odborných lekárov.

Z dôvodov, ktoré sú uvedené vyššie, sa odvolací súd stotožnil s právnym názorom súdu prvého stupňa, že navrhovateľ nesplnil zdravotnú podmienku pre vznik nároku na čiastočný invalidný dôchodok, preto napadnutý rozsudok potvrdil ako vecne správny podľa § 219 O. s. p.

Účastníkom nepriznal náhradu trov odvolacieho konania z dôvodu, že navrhovateľ nebol v konaní úspešný a odporkyňa zo zákona nemá nárok na náhradu trov konania.

10.

ROZHODNUTIE

Rozhodnutie o zamietnutí žiadosti o vydanie preukazu občana s ťažkým zdravotným postihnutím bez sprievodcu nemožno vylúčiť zo súdneho prieskumu, lebo nie je rozhodnutím, ktorého vydanie závisí výlučne na posúdení zdravotného stavu.

(Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 27. októbra 2004, sp. zn. 2 SŽ-o-KS 103/04)

Krajský súd v K. uznesením z 2. apríla 2004 zastavil konanie o žalobe, ktorou sa žalobkyňa domáhala preskúmania zákonnosti rozhodnutia žalovaného zo 4. marca 2004 vo veci zamietnutia jej žiadosti o vydanie preukazu občana s ťažkým zdravotným postihnutím bez sprievodcu. Uznesenie odôvodnil právnym názorom, podľa ktorého je rozhodnutie zo súdneho prieskumu vylúčené podľa § 248 písm. b) O. s. p. preto, lebo smeruje proti rozhodnutiu, ktoré závisí výlučne na posúdení zdravotného stavu.

Uvedené uznesenie napadla včas podaným odvolaním žalobkyňa a namietala, že súd prvého stupňa postupoval nesprávne, lebo nezistil riadne skutočný stav veci a nerešpektoval všetky právne normy, ktoré boli pre rozhodnutie právne významné.

Žalovaný sa k odvolaniu nevyjadri i.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd odvolací (§ 246b ods. 3 O. s. p.), preskúmal odvolaním napadnuté uznesenie a konanie, ktoré mu predchádzalo a zistil, že odvolaniu treba vyhovieť, lebo rozhodnutie súdu prvého stupňa nebolo vecne správne.

Podľa § 244 ods. 1, 3 a 5 O. s. p. v správnom súdnictve preskúmajajú súde na základe žalôb alebo opravných prostriedkov zákonnosť rozhodnutí a postupov orgánov verejnej správy,

Podľa § 248 písm. b) O. s. p. súde nepreskúmajú rozhodnutia, ktorých vydanie závisí výlučne od posúdenia zdravotného stavu osôb alebo technického stavu vecí, ak samy osebe neznamenajú právnu prekážku výkonu povolania, zamestnania alebo podnikateľskej alebo inej hospodárskej činnosti.

Podľa § 50 ods. 1,2 a ods. 4, 5 zákona č. 195/1998 Z. z. o sociálnej pomoci v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnej pomoci“) na účely

kompenzácie sa posudzuje miera funkčnej poruchy občana podľa druhu zdravotného postihnutia uvedeného v prílohe č. 4.

Funkčná porucha je nedostatok telesných schopností, zmyslových schopností alebo duševných schopností občana, ktorý z hľadiska predpokladov vývoja zdravotného postihnutia trvá dlhšie ako jeden rok,

Ak má občan viac funkčných porúch, miera funkčnej poruchy sa určí podľa miery funkčnej poruchy zodpovedajúcej druhu zdravotného postihnutia s najvyšším percentuálnym ohodnotením.

Miera funkčnej poruchy, ktorá nie je uvedená v prílohe č. 4, sa určí podľa miery funkčnej poruchy zodpovedajúcej takému zdravotnému postihnutiu, ktoré je najviac porovnateľné v obsahu a v rozsahu znevýhodnenia so zdravotným postihnutím občana.

Podľa § 51 citovaného zákona za občana s ťažkým zdravotným postihnutím na účely tohto zákona sa považuje občan, ktorého miera funkčnej poruchy je najmenej 50 %,

Podľa § 57 ods. 1 zákona č. 195/1998 Zb. o sociálnej pomoci v znení neskorších predpisov na základe posúdenia podľa § 50 ods. 1 a § 52 ods. 1 uvedeného zákona sa vydáva posudok o

- a) miere funkčnej poruchy,
- b) tom, či ide o občana s ťažkým zdravotným postihnutím,
- c) sociálnych dôsledkoch ťažkého zdravotného postihnutia.

Podľa § 57 ods. 4 zákona o sociálnej pomoci na základe posúdenia podľa § 50 ods. 1 sa rozhodne o miere funkčnej poruchy, o tom, že ide o občana s ťažkým zdravotným postihnutím na účely vydania preukazu, ktorého vzor je uvedený v prílohe č. 6 a ktorý je určený len na uplatnenie kompenzácií podľa osobitných predpisov.

Podľa § 98 citovaného zákona právoplatné rozhodnutia vo veciach sociálnej pomoci sú preskúmateľné súdom.

Z o d ô v o d n e n i a :

Zo spisov vyplýva, že žalobkyňa sa žalobou domáhala preskúmania rozhodnutia žalovaného zo 4. marca 2004 vo veci vydania preukazu občana s ťažkým zdravotným postihnutím bez sprievodcu, v ktorom správny orgán, ako orgán druhého stupňa, rozhodoval posudzoval mieru funkčnej poruchy žalobkyne na účely zákona o sociálnej pomoci.

Pred rozhodnutím o žiadosti, ktorou sa žalobkyňa domáhala vydania preukazu občana s ťažkým zdravotným postihnutím bez sprievodcu, musel správny orgán zadovážiť dostatok podkladov o

1. zdravotnom stave žalobkyne (t. j. ojej prípadnej zdravotnej diagnóze)
2. miere funkčnej poruchy podľa prílohy č. 4 horeuvedeného zákona.

Kým zdravotný stav žalobkyne musel správny orgán dostatočne zistiť na základe odborných znaleckých nálezov výlučne medicínskeho charakteru, bolo pre jeho rozhodnutie potrebné posúdiť aj mieru funkčnej poruchy žalobkyne spôsobenej jej nepriaznivým zdravotným stavom.

Rozhodnutie o žiadosti, ktorou sa žalobkyňa domáhala vydania preukazu občana s ťažkým zdravotným postihnutím bez sprievodcu, preto nezáviselo výlučne na posúdení jej zdravotného stavu, ale okrem tejto podmienky bol správny orgán povinný zistiť aj mieru funkčnej poruchy žalobkyne (obdobu rozsahu miery pracovnej spôsobilosti podľa doterajších predpisov). Zistenie miery funkčnej poruchy u žalobkyne však spočíva v posúdení vplyvu jej zdravotného stavu na mieru funkčnej poruchy ním spôsobenej spôsobom popísaným v právnom predpise.

Hoci prešetrenie zdravotného stavu žalobkyne bolo výlučne otázkou zdravotnou, posúdenie miery funkčnej poruchy a aj súvislosti medzi zdravotným stavom a mierou funkčnej poruchy bolo treba zistiť osobitne spôsobom uvedeným v zákone. Zo samotného znenia zákona vyplýva, že funkčná porucha je nedostatok telesných schopností, zmyslových schopností alebo duševných schopností občana, ktorý z hľadiska predpokladov vývoja zdravotného postihnutia trvá dlhšie ako jeden rok (obdobne aj špeciálne vymedzenie osobitných prípadov posúdenia miery funkčnej poruchy).

Takto zákonom vymedzená miera funkčnej poruchy preto nespočíva výlučne v posúdení zdravotného stavu žiadateľa, ale závisí najmä na posúdení vplyvu jeho zdravotného stavu na obsah a rozsah zdravotného znevýhodnenia v porovnaní so zdravým občanom. Zistenie miery funkčnej poruchy preto nemožno považovať za okolnosť, ktorá závisí výlučne od posúdenia zdravotného stavu, lebo sa musí vysporiadať práve dopadom na rozsah znevýhodnenia žiadateľa v dôsledku jeho nepriaznivého zdravotného stavu. Posúdenie tejto okolnosti však už na zistení zdravotného stavu nezávisí výlučne, aj keď zistenie zdravotného stavu je nevyhnutnou podmienkou pre posúdenie miery funkčnej poruchy.

V tejto súvislosti nemožno ponechať bez povšimnutia ani skutočnosť, že zákon v § 57 ods. 1 zákona o sociálnej pomoci predpokladá, že sa vydáva posudok o miere funkčnej poruchy, o tom, či ide o občana s ťažkým zdravot-

ným postihnutím a o sociálnych dôsledkoch ťažkého zdravotného postihnutia, a to práve pre účely § 50 ods. 1 a § 52 ods. 1 uvedeného zákona.

Z uvedených skutočností možno vyvodíť, že rozhodnutie o vydaní preukazu občana s ťažkým zdravotným postihnutím bez sprievodcu nemožno považovať za rozhodnutie, ktoré závisí výlučne na posúdení zdravotného stavu občana (okrem toho by musela byť v konaní dostatočne preukázaná aj skutočnosť, že rozhodnutie samo osebe neznamena právnú prekážku výkonu povolania, zamestnania alebo inej hospodárskej činnosti; ani takáto okolnosť však v spore doložená nebola, lebo rozhodnutie o ťažkom zdravotnom postihnutí - napr. z dôvodu ortopedických postihnutí, kardiologických ochorení a pod. — môže spôsobovať prekážku výkonu zamestnania, aj keby v spornej veci o takýto prípad nešlo).

Názor súdu prvého stupňa, ktorý neodlišuje mieru funkčnej poruchy od posúdenia zdravotného stavu a ponecháva bez povšimnutia príčinnú súvislosť medzi nimi, nemá preto oporu v zákone a má v súdnej veci za následok nesprávny právny záver o nedostatku jeho právomoci na preskúmanie rozhodnutia napadnutého žalobou.

Z uvedeného dôvodu právomoc súdu na preskúmanie sporného rozhodnutia vylúčiť nemožno a záver súdu o tom, že podmienky pre konanie splnené v danej veci neboli, preto nezodpovedá zákonu.

V dôsledku skutočnosti, že správny orgán musel v konaní o žiadosti o vydanie preukazu občana s ťažkým zdravotným postihnutím urobiť bez sprievodcu vykonať aj iné dôkazy ako tie, ktoré svedčia o zdravotnom stave občana, a správny orgán ich musí hodnotiť pri rozhodovaní o dávke alebo službe sociálnej starostlivosti, ktorého výsledkom je rozhodnutie v správnom konaní. Takéto rozhodnutie sa stáva predmetom súdneho preskúmania a nemožno ho zo súdneho prieskumu vylúčiť, lebo posudok o zdravotnom stave účastníka konania je len podkladom pre rozhodnutie o dávke alebo službe.

Pre správnosť právneho záveru súdu prvého stupňa o nedostatku súdnej právomoci nesvedčí ani tvrdenie, že znenie § 248 O. s. p. vylučuje aplikáciu § 98 zákona o sociálnej pomoci.

Ustanovenie § 248 horeuvedeného zákona má vo vzťahoch k § 248 písm. b) O. s. p.; charakter predpisu lex specialis, lebo nadobudlo účinnosť až po citovanom zákonom ustanovení O. s. p. Okrem toho, k novelizácii § 248 O. s. p. [kiora sa nedotkla § 248 písm. b) O. s. p.] došlo práve s cieľom odstrániť výnimky umožňujúce vyňatie rozhodnutí správnych orgánov zo súdneho prieskumu. Výklad uvedeného zákonného ustanovenia, ktorý súdny prieskum

uvedených správnych rozhodnutí zužuje, preto nezodpovedá textu celej piatej časti O. s. p. a jeho novelizácii.

Krajský súd v K. preto nepostupoval správne, keď konanie o žalobkyňou podanej žalobe proti rozhodnutiu žalovaného zastavil. V súdnom konaní totiž existoval spôsobilý predmet konania, ktorý je vymedzený v § 244 a nasl. O. s. p. Súd sa preto mal zaoberať vecnými námietkami žalobkyne a v konaní o preskúmanie napadnutého rozhodnutia mal posúdiť aj jeho vecnú správnosť.

Odvolačný súd preto napadnuté uznesenie súdu prvého stupňa zrušil (§ 221 O. s. p. v spojení s § 246c a § 250d ods. 3 O. s. p.), lebo jeho dôvody nepovažoval za zodpovedajúce zákonu. V ďalšom konaní bude úlohou súdu prvého stupňa zaoberať sa napadnutým rozhodnutím z hľadiska dôvodov, uvedených v žalobe, vecne posúdiť jeho správnosť a o žalobe rozhodnúť. Súčasne s rozhodnutím vo veci samej bude úlohou súdu prvého stupňa rozhodnúť aj o trovách celého konania.